

verder in dit nummer

Vriendschap

Deze oude icoon beeldt vriendschap uit. Het beschilderde paneeltje werd in de negentiende eeuw gevonden in de ruïne van een oud Koptisch klooster in Bawit, diep in de Egyptische woestijn. Ds Dirk Neven gaat in Meditatief Moment dieper in op de betekenis van deze in het Louvre hangende icoon.

2

'Gebruiken'

"We dachten dat God ons hier wel kon gebruiken". Deze uitspraak is van ds Arjan Markus die in een interview met Martha Osborn terugblijkt op negen jaar predikantschap in Utrecht. Deze zomer nog vertrekt het gezin Markus – met vier kinderen – naar Rotterdam-Delfshaven. De Pelgrimsvaderskerk is Markus' nieuwe missionaire uitvalsbasis.

4

Orgelklanken

Het is weer volop orgelzomer in de binnenstad! In de Domkerk, de Jacobijkerk en in de Nicolaïkerk zijn deze maanden zeer gevarieerde orgelwerken te beluisteren, in de even zo onderling verschillende ambiances. Het seizoen in de Klaaskerk start pas in augustus, de beide andere concertseries lopen deze maand al.

7

Domschip

Op de serie 'Herbouw Domschip' konden en kunnen nog altijd lezers reageren op de vanaf eind augustus 2012 hierin gepubliceerde artikelen. Citypastoraatslid Henk Heikens doet dat in dit zomernummer. Hij ziet toekomst in de plannen tot voltooiing van de Utrechtse kathedraal. Invalshoek daarbij: de Domkerkgemeente.

8-9

AANDACHTSPUNTEN VOOR LOKALE POLITIEK

Wensen kerken op tafel

Daan van der Waals

Met het naderen van de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 is ook de tijd in zicht dat de verschillende partijen hun verkiezingsprogramma's gaan opstellen. De Utrechtse Raad van Kerken (USRK) legt de partijen een aantal 'aandachtspunten' voor die naar zijn mening in elk geval aan bod moeten komen in die programma's. Ze zijn gegroepeerd rond vier hoofdthema's: de koopzondag, duurzaamheid, religieus cultureel erfgoed en zorg voor de ander/zorg voor de samenleving.

Koopzondag

De USRK is geen voorstander van de koopzondag. "Onze samenleving is geënt op de christelijke cultuur, waarin de zondag een dag van bezinning en rust is, een dag te midden van een druk bestaan, waarop aandacht is voor elkaar en voor het gezin." Maar de koopzondag is er nu eenmaal. In dat licht pleit de Raad voor diverse maatregelen die de nadelige effecten voor een aantal groepen bestrijden. Winkeliers die dicht willen blijven ondanks druk van winkeliersvereniging of verhuurder moeten worden beschermd. Voor hulpbehoevende kerkgangers zou er de mogelijkheid moeten zijn van vrij parkeren tot 13.00 uur. Zondagsrust zou tot 12.00 uur gewaarborgd moeten zijn rond kerkgebouwen. Bij evenementen op zondag vraagt de USRK rekening te houden met kerkgangers, zodat ze de kerk kunnen bereiken en na de dienst weer gewoon thuis kunnen komen. Tot slot moet de koopzondag te zijner tijd worden geëvalueerd, inclusief de betrokkenheid van burgers daarbij.

Duurzaamheid

Aandacht voor natuur, hergebruik van materialen en CO2-neutraal energiegebruik zijn de wensen van de USRK op het gebied van duurzaamheid.

Religieus cultureel erfgoed

De meeste kerkgebouwen in Utrecht zijn rijks- of gemeentelijk monument. Het is vrij uniek dat de meeste daarvan nog steeds als kerkgebouw worden gebruikt. Kerken zijn gezichtsbepalend voor de stad, maar ze zijn ook belangrijk voor de eredienst en voor allerlei activiteiten die ten goede komen aan de wijk. Met dat als gegeven bepleit de USRK medeverantwoordelijkheid van de gemeente voor financiering van het onderhoud van de kerken, wat betekent dat de bestaande onderhoudssubsidies niet verder worden teruggebracht. Immers, de status van gemeentelijk monument brengt extra kosten met zich mee. De financiering wordt ook vergemakkelijkt als de gemeente gebruik maakt van ruimtes in kerkgebouwen en dus geld in het laatje brengt. Actieve inzet van de gemeente voor initiatieven

als Kerkennacht, Kerken Kijken en de vele culturele activiteiten die in kerken plaatsvinden wordt eveneens bepleit. Tot slot noemt de USRK een soepele regelgeving rond aanpassing van monumenten, want dat bespaart kosten en tijd.

Zorg voor de ander

Zorg voor de naaste in nood, vroeger een belangrijke taak van kerken, is steeds meer in handen gekomen van de overheid. De tendens gaat echter weer in omgekeerde richting: burgers worden toenemend betrokken bij deze taak. De kerken proberen hun bijdrage te leveren via het Diaconaal Platform Utrecht. Belangrijke aandachtspunten en wensen van de USRK zijn:

- zorg voor dak- en thuislozen, psychiatrische patiënten en ongedocumenteerden
- facilitering van voedselbanken
- gemeentelijke ruimtes gratis beschikbaar stellen voor maatschappelijke initiatieven van kerken (inloophuizen, hulp aan ongedocumenteerden en dak- en thuislozen)
- samenwerking met kerken op het gebied van schuldhulpverlening, reïntegratie van ex-gedetineerden en integratie van vluchtelingen via maatjesprojecten
- aandacht voor mantelzorgers
- betere screening van bewindvoerders, uitsluiting van malafide organisaties
- aandacht voor ouderen, behoud

van maatschappelijk werk en ouderenwerkers in U-centraal

- ondersteuning van het vrijwilligerswerk van kerken door cursussen, door subsidies voor activiteiten en door publiciteit
- behoud van maatschappelijke stages "om zo jongeren bekend te maken met vrijwilligerswerk en voldoende te laten ervaren wat het is om iets voor een ander te betekenen"
- multiculturele en multireligieuze dialoog: betrek het Utrechts Platform voor Levensbeschouwingen en Religies bij het beleid van de gemeente op dit terrein. Utrechtse kerken werken in het Platform nauw samen met vertegenwoordigers van andere religies.

Domkerk vol homo's en lesbo's

* Roze Zondag in de stampvolle Domkerk (foto Lydi Mast).

Als start van de landelijke Roze Zaterdag vond 29 juni in de Domkerk de 25ste Roze Zaterdagviering plaats. Het was een oecumenische viering door verschillende kerken voorbereid, georganiseerd en voorgegaan. Een samenwerkingsverband van de EUG Janskerk, het Citypastoraat Domkerk, de LLC-plus projecten, de Remonstrantse Gemeente Utrecht en de Oud-Katholieke kerk. Uitgangspunt was vanaf het begin 'een mooie liturgie', van meditatie tot uitdaging.

Zie verder pagina 6: 'Niet zonder ons!'

Kerken Kijken Utrecht van start

Conny van Lier en
Steven Slappendel

Met lezingen door stadsbeiaardier Malgosia Fiebig en Dick van Dijk van de Utrechtse Klokkenspel Vereniging opende op vrijdag 28 juni het 31ste seizoen van Kerken Kijken in de Nicolaïkerk. Een seizoen waarin met name de klokken van de Utrechtse binnenstadskerken alle aandacht krijgen. In alle twaalf monumentale kerken zullen tot 14 sep-

tember gidsen klaar staan om bezoekers welkom te heten en rond te leiden.

Een wetenswaardigheid: het carillon is een typisch Nederlandse uitvinding van rond 1500. Nog één: alle luidklokken hebben een naam en een rand-schrift met vaak een verrassende inhoud. Er is veel te vertellen over de Utrechtse klokken, het klokkenluidersgilde UKG - dat verantwoordelijk is voor het handmatig luiden van de klokken - en de Utrechtse Klokkenspel Vereniging, die er

onder andere voor zorgt dat de carillons klinken.

In Utrecht zijn twee carillons: in de Domkerk en in de Nicolaïkerk. Beide worden wekelijks bespeeld. Daarnaast kan iedereen in juli en augustus ook elke maandagavond genieten bij de carillonconcerten die altijd om 20.00 uur beginnen. Ze zijn te beluisteren in de Pandhof of in andere rustige tuinen rond de Domtoren.

Zie verder pagina 3:
'Klinkende Klokken' in de schijnwerpers

Icoon van de vriendschap

Dirk Neven

We zien een oude Koptische (=christelijk Egyptische) icoon. Icoon betekent letterlijk: 'beeld'. Iconen worden door veel met name Oosterse christenen gebruikt. Staande voor een icoon, in de kerk of hun eigen liturgische ruimte thuis, bidden zij tot Christus en de heiligen die zijn afgebeeld. Zij spreken hun dankbaarheid uit voor hun leven of vragen juist om hulp of bijstand. Voor de gelovigen zijn Christus en de heiligen geen 'dode' figuren uit het verleden, maar mensen die nu leven, vergoddelijkt, in de nabijheid van God. Door vòòr de icoon te bidden in het hier en nu, neemt de gelovige ook zelf deel aan die andere wereld in Gods nabijheid.

Deze icoon werd in de negentiende eeuw gevonden in de ruïne van een oud Koptisch klooster in Bawit, diep in de Egyptische woestijn. Hij staat bekend als de 'icoon van de vriendschap'. We zien aan de rechterzijde Jezus, zijn arm vriendschappelijk om de schouder geslagen van Menas, vermoedelijk de abt van het klooster. Het origineel van de icoon kun je in het Louvre bekijken. Het is een van de oudste iconen die bewaard is gebleven, uit de zesde of zevende eeuw. Opmerkelijk zijn de warme, oranje kleuren. Verder valt mij op aan de twee figuren dat ze dicht bij elkaar staan en warmte en menselijkheid uitstralen.

Woestijn

De monnik Menas leefde in de derde eeuw in Egypte. Na de dood van zijn ouders – zo gaat het verhaal – verdeelde hij zijn bezit en werd monnik. In deze tijd werden christenen streng vervolgd. Menas vluchtte de woestijn in. Na vijf jaar komt hij terug naar de samenleving. Naar het schijnt liep hij tijdens de jaarlijkse ruiterspelen in de stad Cotyanaeum tijdens de pauze naar de arena van het amfitheater. En riep de mensen toe met de woorden van Jesaja (65): De Heer zegt: 'Al vragen zij niet naar mij, toch laat ik me raadplegen, en al zoeken ze mij niet, toch laat ik me vinden.'

* Icoon van Menas.

Al mediterend ervaar ik het leven van Menas als een uitdaging om niet in de woestijn te blijven. Er is in Gods naam zoveel te doen. We kunnen dat doen door in alle eenvoud te getuigen van het vuur van de liefde dat in elk van ons leeft. Christus wil dat vuur aanwakkeren en ons bevrijden van alles waar we slaaf van zijn of dat ons leven kluistert. Dat is bepaald niet gemakkelijk. We worden door zoveel beïnvloed, soms klein gemaakt, angstig, onzeker. Er is veel pijn en verdriet, en voor vele mensen zijn de zorgen groot. We leven in een gebroken wereld.

Hoopvol

Maar we hebben de woestijn dan, zoals Menas, soms ook weer nodig. We trekken ons dan terug. Woestijntijd is leertijd, leren we van Israël. Maar we moeten er niet blijven steken. We mogen beseffen hoe kostbaar we zijn. En dat we nieuw, beloofd land mogen betreden. De weg die er voor jou is moet je zelf ontdekken. Dat is de weg van de moeilijke vrijheid. Maar je kunt wel mensen ontmoeten met wie je samen uitzicht krijgt op het hoopvolle van die weg. Je kunt je verbinden aan mensen met wie je

samen Gods land van liefde gaat ontdekken. De stappen moet je wel zelf zetten. Hoe eng en naakt wij ons ook voelen. Maar je staat er niet alleen voor.

De rol die abt Menas in zijn hand houdt, is waarschijnlijk de kloosterregel. Menas werd zo aangestoken door het voorbeeld van zijn vriend Jezus, dat hij zelf een broeder voor andere mensen wilde worden. In het klooster maar ook daarbuiten. Zijn krachtige blik is op de mensen gericht. Met zijn rechterhand geeft hij de zegen: wie met Jezus op zijn levenspad gaat, wordt een zegen van God voor andere mensen.

Ontdekken

Als gezegd: Christus legt zijn arm liefdevol om de schouder van Menas. De icoon is een symbool (=teken) van het samen op weg gaan naar God en zijn Koninkrijk, het land van heilheid en vreugde. Oprecht zoekend en delend, elkaar ontmoetend, elk mens met zijn eigenheid en eigen waarde, met één doel: Gods land van liefde samen ontdekken. Met één gids: Christus zelf. Gedurende onze levenstocht hebben ook wij behoefte aan een arm om onze schouders.

MEDITATIEF MOMENT

Op de icoon is de arm van Jezus – als je goed kijkt – heel lang. Opmerkelijk detail. Ik stel het me zo voor: via tochtgenoten, maar ook via de stem die in jouw binnenste spreekt, legt Jezus zijn arm òók over jouw schouder. Die monnik Menas dat ben jij! De icoon laat in feite zien hoe nabij Christus wel wil komen en wij elkaar in zijn naam òók kunnen zijn. Nog een detail: het lijkt alsof Christus de monnik een beetje naar voren duwt. Dat is het mooie en bevrijdende: Hij gelooft in jou en zegt: 'jij kunt dat, ik sta achter jou. Gelooft er in en heb vertrouwen!'

Koptisch

Deze icoon is Koptisch. Opvallend daaraan is dat de figuren met opzet niet de juiste verhoudingen hebben. In het bijzonder de ogen vallen op. De grote stralende ogen geven vertrouwen. Ze nodigen uit met Christus mee te kijken, dezelfde kant op, naar Gods Koninkrijk. Over de twijfels en tegenstellingen heen waar we op dit moment misschien doorheen gaan. Tegelijk zie ik Jezus' ogen kijken naar ieder van ons die vòòr de icoon bidt. Alsof ze willen zeggen: 'Laat me eens naar je kijken. Blijf daar en bidt. Vlucht niet weg, ren niet voor jezelf weg. Wees daar zoals je nu bent, zelfs als je nu niet kunt bidden. Laat voor je gebeden worden door mij, en laat je door mij aanschouwen.' De mond daarentegen is juist weer heel klein afgebeeld. Ik stel me voor dat gezegd wordt: 'Laat ons vooral luisteren en spreken met ons hart en niet te loslippig zijn.' De blote voeten tonen de grote eenvoud van de weg die we samen met Christus gaan. Blootsvoets, kwetsbaar, maar ook in energetische verbinding met de aarde.

Iconen worden geschilderd in 'omgekeerd perspectief'. De lijnen van het perspectief komen naar ons toe, zoals God naar óns toekomt! Dit zien we keer op keer in de Schriften gebeuren. Die staan vol van dat 'omgekeerd perspectief': 'Heb je vijanden lief, treurende zullen getroost worden, wie honger heeft overlaadt hij met gaven, maar rijken stuurt hij weg met lege handen enzovoort'. Alles wordt omgekeerd. Dit 'uitzicht' zegt iets over ons als we met Christus – gelijk Menas – optrekken. Je hebt in het leven een doel vaak tegenóvergesteld aan de doelen die in onze samenleving worden gepropageerd. Je doel is niet steeds méér en méér voor jezelf, maar breken en delen met de ander. Het is kiezen om tegen de stroom van de samenleving in te gaan. Deze icoon zit vol symboliek. Ze straalt verbondenheid en geborgenheid uit én hoopt dat je met vertrouwen op weg gaat door het leven, op zoek naar Gods Koninkrijk, Gods land van vrede en liefde.

Ds Dirk Neven is predikant van de Nicolaïkerk.

Thuis

De straat
waarin ik woon
heeft elke dag
dezelfde ramen
heeft elke dag
dezelfde deuren

het huis
waarin ik woon
laat elke dag
de rust
aan mij gebeuren

constante
grondakkoorden
zonder woorden
harmonie
in dagen
vol bedrijf

Oeke Kruythof

Morgen

Alsof je er nog bent
zo praat ik met je
we wandelen samen in het park
ik kan je hand niet vasthouden

de wereld van vragen
wil maar niet vervagen
morgen wordt het beter
ik weet het zeker

morgen...

Eddy Lie

Vertrouwen

Mijn raam is koud en grijs
Het nestelt zich in mijn hart
Moe en leeg
van het leven
dat geleefd moet worden.
Maar in vertrouwen.
dat de lieve God
mij weer de warmte
en de liefde
zal doen voelen
van de schoonheid
om mij heen.

Fredy Schild

WEDUWE

Bedroefde vingers
ringen verdringen elkaar
kerven jaar na jaar
diepere groeven
In de ouderdom
onbarmhartige dood
ronde trouw
vervagende rouw

Cobie Ruijgrok

Kruimels, zo heette de column van Jan Wouters. Meer dan een jaar stonden zijn pennenvruchten op deze plek, links onderin pagina 2. Jan verhaalde van de mensen die hij ontmoette, de dorpen en stadjes

KRUIMELS

die hij bezocht, de kerkdiensten die hij bijwoonde, het wel en wee in zijn Swellengrebel. Met een warm hart en een opmerkzaam oog hebben we met hem mee mogen leven. Jan heeft besloten met zijn column te stoppen. Hij heeft veel van zijn kruimels die in Kerk in de Stad verschenen, en ook andere die niet geplaatst zijn, gebundeld en uitgegeven. Zijn boekje kost € 7,50 inclusief de verzendkosten. Het is bij Jan te bestellen door dit bedrag over te maken op zijn bankrekeningnummer 3842.63.658. Bijzonder is dat de bundel verluchtigd is met zijn schilderijen, die straks ook te zien zullen zijn in het theehuis van de Domkerk. Jan, hartelijk bedankt, het ga je goed!

Vespers in Zuidoost

Op zondag 4 augustus is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk. Voorganger is ds Johan Plante, organist is Berry van Berkum en medewerking wordt verleend door het Kammerchor der Katholischen Hochschulgemeinde Köln (D). Gezongen en gelezen wordt psalm 34 en de lezing is Filippenzen 4: 1-7 in het kader van het thema 'Vrede'.

Concert in de lunchpauze

In de Gertrudiskathedraal aan het Willemsplantsoen geeft organist Eveline M. Jansen, op vrijdag 26 juli een lunchpauzeconcert. De vaste organist van de 'Ste. Gertrudis' wordt tijdens haar optreden, van half een tot een uur, begeleid door accordeonist Vladimir Shobanov. Beide musici vertolken werken van J.S. Bach tot A. Piazzolla.

* Eveline M. Jansen.

De lunchpauzeconcerten in de Ste. Gertrudiskathedraal lopen de hele zomer door, een keer per maand op vrijdagmiddag. Piet van der Steen beet op 28 juni het spits af, gevolgd nu dus door Eveline M. Jansen die ook op 30 augustus deze concertbeurt voor haar rekening neemt. Dan is zij in gezelschap van de fluitisten Gea Mazier, Margriet Rijken en Mirjam Kop. Het laatste van de viert lunchconcerten wordt weer verzorgd door Piet van der Steen. Samen met violiste Lodewike van der Steen speelt hij een variatiewerk voor viool en orgel van de componist Rheinberger. De lunchpauzeconcerten zijn gratis toegankelijk.

Tienerdienst 'Plus' in Marcuskerk

In de Marcuskerk is zondag 14 juli een bijzondere dienst, een 'tienerdienstPLUS'. Deze kerkdienst is voorbereid door de tieners en leiding van de tienerdienst, in samenwerking met ds Hans Koops en musicus Karel Demoet. Het idee is dat een soort tienerdienst wordt gehouden, maar dan voor alle gemeenteleden.

Over het thema van deze zondag, de barmhartige Samaritaan uit Lucas 10: 25-37, zijn de tieners enthousiast bezig geweest. Wat aan de voorbereiding zo allemaal te pas kwam: het uitzoeken van liederen en muziek, nadenken over het onderwerp, gedichten schrijven, en nog meer. De tieners hebben ook een paar gemeenteleden geïnterviewd en gefilmd (!) over de gelijkenis. Het waren heel leuke gesprekken waarvan iedereen die op 14 juli naar de Marcuskerk komt, iets kan meemaken. We hopen dat u zich op 14 juli graag wilt laten verrassen door de tieners! De tienerdienst begint om tien uur.

Blikken gericht op klokken

(vervolg van voorpagina)

De klokken in de binnenstadkerken en de carillons van de Dom- en Nicolaïkerk krijgen tijdens dit eenendertigste seizoen van Kerken Kijken Utrecht speciale aandacht. In de Nicolaïkerk is een tentoonstelling ingericht (zie elders in dit nummer).

In het hoofdprogramma van de opening van KKKU schoven nog meer gidsen aan en werd het thema 'Klinkende Klokken' verder toegelicht door bestuurslid Aart de Veer. Hij vertelde dat deze zomer in alle kerken spelendozen zullen staan, waarmee het geluid van de klokken van de betreffende kerk te horen is. In de Nicolaïkerk is daarnaast een kleine expositie ingericht, waarin onder meer ook de zeer fraaie klokkenstoel van de Domtoren te zien is op miniatuurformaat, dat wil zeggen: slechts drie meter hoog.

Wie de Pelgrimsroute langs de binnenstadkerken wil lopen, kan stempels sparen van alle binnenstadkerken in een Pelgrimspas, die is af te halen in de Domkerk.

* De nieuwe informatiepanelen in de Nicolaïkerk (foto Steven Slappendel).

Op een volle Pelgrimspas ontvangen de KKKU-bezoekers in de Domkerk een certificaat van deelname.

Panelen

Henk Jansen, ook bestuurslid van Kerken Kijken Utrecht, gaf bij de opening van het 31ste seizoen een toelichting op het project waarbij alle kerken voorzien zullen worden van nieuwe informatiepanelen. Het is een groot project waarbij ook veel meer eenduidigheid in de informatievoorziening wordt gerealiseerd. "Utrecht als middeleeuwse kerkenstad wordt hiermee nog mooier op de kaart gezet", aldus Jansen. De eerste panelen werden door wethouder Lintmeijer onthuld en daarmee was de start van dit seizoen een feit.

Meer over Kerken Kijken Utrecht en de nieuwe informatiepanelen in de binnenstadkerken is te lezen in het volgende nummer van Kerk in de Stad. Alle informatie over Kerken Kijken Utrecht 2013 is bovendien te vinden op de websites: www.kerkenkijken.nl, www.klokkenluiders.nl en www.klokkenspelvereniging.nl.

Domkerk kinderlijk ontdekken

Conny van Lier

kerkelijk-cultureel werk Domkerk

Als de laatste toerist verdwenen is, de deuren op slot zijn en de stilte van de avond neerdaalt over de grafstenen, dan gaat voor jou de deur open voor een speciale kinderrondleiding door de Domkerk!

Kom luisteren naar de stilte, midden in de stad. En kom kijken hoe de kerk

waar je misschien vaak langs loopt of fietst, er vanbinnen uitziet op een zomeravond.

Waarom bouwden mensen zo'n zes à zeven eeuwen geleden zo'n waanzinnig hoog gebouw? We nemen je graag mee op een boeiende ontdekkingstocht. Aansluitend is er iets te drinken met wat lekkers in het DomCafé. De rondleiding, te verzorgen door de Educatieve Dienst Domkerk, is geschikt voor

kinderen van 7 tot en met 12 jaar (met volwassen begeleiding).

datum: keuze uit dinsdag 23 juli of dinsdag 20 augustus

plaats: Domkerk, ingang bruine deur tegenover de Domstraat

tijd: 19.30 tot 21.00 uur (deur open om 19.15 uur)

kosten: Kinderen en begeleiders vier euro per persoon

Reserveren is niet nodig

Christiane Karrer

Als ik met mensen over onze gemeente spreek – juist ook naar aanleiding van ons jubileum – kom ik vaak wat verwarring tegen: "Julie zijn vierhonderd jaar oud, - de lutherse kerk?" – Nee, onze lutherse gemeente, we horen nu bij de PKN zoals heel de voormalige Lutherse Kerk in Nederland. – "O, maar jullie horen niet bij de Protestantse Gemeente in Utrecht?" – Nee, wij zijn hier als gemeente zelfstandig gebleven. – "Waarom dan? Wat is het verschil?" – Daarachter gaan vragen naar onze identiteit schuil: wie zijn wij als lutherse gemeente in Utrecht vandaag de dag? Wat zijn onze

Over lutherse identiteit

kenmerken en drijfveren, wat hoort onmisbaar bij ons? Hoe vullen wij leven en geloven als lutherse gemeente vandaag de dag in? Wat willen wij uitdragen? Onze traditie inspireert ons hierin, maar net zoals iedere generatie vóór ons moeten ook wij eigentijdse antwoorden vinden op deze vragen.

Dit is een grote uitdaging vanwege al de veranderingen die onze gemeente ondergaat. Niet alleen is de maatschappij in de afgelopen decennia ingrijpend veranderd met de nodige uitwerkingen ook op onze gemeente, sinds een aantal jaren horen wij bij een andere kerk: de Lutherse Kerk in Nederland heeft er na eeuwen van zelfstandigheid voor gekozen om samen met de Nederlandse Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken één Protestantse Kerk in Nederland te vormen. Een stap vooruit op de weg naar de eenheid van christenen! We ervaren dit als verrijking in ons dagelijks gemeentelven. We genieten van contact en samenwerking met de collega-predikanten, met andere protestantse (wijk)gemeenten en – last but not least – met Kerk in de Stad. In cursussen en kringen ontmoeten leden elkaar. Toch verdiepte de kerkvereniging ook de uitdaging. Want wie je bent,

wordt altijd ook bepaald door je grenzen: wat doen en geloven we niet? Wie is 'de ander'? Deze grenzen zijn veranderd. Mensen die uit luthers oogpunt vroeger bij 'de anderen' hoorden – mensen met een reformatie-achtergrond – zijn nu met ons lid van één kerk. Wat zij was, is wij geworden. Heel mooi en toch ook wat onzeker makend, want met de vertrouwde afgrenzing verdwijnt ook een stukje van je identiteit. De vraag naar afgrenzing mag echter je identiteit niet te sterk bepalen. Uiteindelijk is het meest belangrijk dat je van binnenuit kunt benoemen wie je bent, wat onmisbaar bij jou hoort. Pas dan krijgt je identiteit gestalte.

We willen en zullen als lutheranen onze identiteit niet verliezen maar juist verder ontplooiën als een belangrijke stem binnen het geheel van onze kerk. Hoe brengen we dat het beste in praktijk? In Utrecht hebben we ervoor gekozen om als lutherse gemeente zelfstandig te blijven. We zijn dus een tweede PKN-gemeente in Utrecht naast de PGU. We winnen daardoor tijd en ruimte om onze lutherse identiteit van binnenuit verder te ontwikkelen en te leven. Want wat 'luthers zijn' inhoudt, kun je niet alleen in theologische gesprekken uitdiepen; je

LUTHERS GELUID

moet het samen beleven. Lutherse identiteit ontstaat in en door al de verschillende activiteiten in onze gemeente, van eredienst tot uitstapje, van lezing en concert tot gemeentefeest en spjelwedstrijd.

We willen de lutherse traditie op deze manier in Utrecht levendig houden en onze stem laten klinken in Utrecht. We hopen op waardevolle manier bij te dragen aan het veelvuldige protestantse leven in de stad Utrecht. En we genieten van de stemmen van onze medeprotestanten en van de rijkdom die door onze ontmoeting en samenwerking ontstaat. Ik stel het me voor als koorzang: alleen als alle zangers hun eigen stem zuiver en krachtig kunnen laten klinken en tegelijk goed op het geheel letten, krijg je een goed koorstuk.

In de toekomst klinkt het Lutherse geluid wat vaker in Kerk in de Stad, één keer per maand zal de column verschijnen. Ds Christiane Karrer en ds Catrien van Opstal zullen om de beurt schrijven.

DS ARJAN MARKUS VERRUILT UTRECHT VOOR ROTTERDAM

‘We dachten dat God ons hier wel kon gebruiken’

“We dachten dat God ons hier wel kon gebruiken”. Deze uitspraak die ds Arjan Markus mede namens zijn vrouw Anke doet in een terugblik op negen jaar predikantschap in Utrecht, geldt even zeer voor zijn volgende werkplek: Rotterdam-Delfshaven. Omdat hij dat beroep naar de Pelgrimsvaderskerk aannam, vertrekt het gezin Markus – met vier kinderen – deze zomer uit onze stad.

Martha Osborn schreef voor het wijkgemeentebled de Jacobsbladder een interview met ds Markus, dat in overleg met wijkcorrespondent Hester van de Kaa ook in Kerk in de Stad kan worden geplaatst.

Martha Osborn

Jullie leefden al mee voordat je hier missionair predikant werd, vertel eens over die tijd: hoe actief waren jullie?

“Toen we in 1995 trouwden, gingen we meeleven in de Jacobikerkerk, de kerk waar ik als student wel eens kwam. Ik kan me nog herinneren dat we ook bleven koffiedrinken na de dienst. Dat was toen niet in de kerk, maar in de gemeentenzaal. Dat was de gemeentenzaal van vóór de verbouwing: tussen de kerk en de zaal zat geen glazen wand, maar een dichte muur met een dikke eikenhouten deur. Als je door die deur ging, zag je in de gemeentenzaal aan tafeltjes mensen zitten koffiedrinken, lang niet zo veel als nu. Als nieuweling moest je letterlijk een drempel over als je wilde koffiedrinken. Maar we konden zo aanschuiven.”

“We zijn toen ook al snel lid geworden van een Bijbelkring. Daar hebben we geloof ik een jaar of tien meegedraaid. Na een jaar of vier werd ik ouderling en ging ik aan de slag met bezoekwerk. Ik heb toen ook een aantal jaar de gewone catechese gegeven in de Jacobi.”

Hoe ben je missionair predikant geworden?

“Nadat ik mijn promotieonderzoek had afgerond in 2004, heb ik me beroepbaar gesteld en kwamen er beroepen. Twee uit twee dorpen en als derde kwam ook het beroep uit de Jacobikerkerk. In de Jacobi zocht men eerst een missionair werker voor het nieuwe missionair project dat in 2004 van start moest gaan. Later kwam er toch de mogelijkheid om een missionair predikant te beroepen en dat beroep kwam bij mij terecht. Anke en ik hebben daar wel even over nagedacht. We hadden ons voorgesteld dat, als ik predikant zou worden, het dan in een liefdallig dorp zou zijn met zo’n enorme pastorie en dito tuin, met een vriendelijke school voor onze kinderen. Maar aan het werk gaan in de stad trok ons toch wel aan, en de plannen die in de Jacobikerkerk lagen waren enorm uitdagend. We dachten dat God ons hier wel kon gebruiken. Dus toen werd het de Jacobi en bleven we in Utrecht.”

Wijn...

Weet je nog hoe het was, de eerste keer voorgaan?

“De eerste keer dat ik in de Jacobi preekte was in een jeugddienst met Hemelvaart, toen was ik nog kandidaat en geen predikant. Het is wel wennen om in zo’n grote kerk als de Jacobi te preken. Zeker in een morgen dienst op zondag, als er zo veel

mensen zijn. Ik kan me nog herinneren dat ik bij de eerste keer dat ik in een avondmaalsviering voorging, dacht: Was ik maar in een dorp begonnen, dan valt het niet zo op als je een beker wijn om zou gooien. Maar het ging allemaal goed. Na een tijdje went het wel. De Jacobi is een geweldige

den, iets door te geven van het evangelie van Jezus Christus. (Een aantal jaar later is daar de term ‘discipelschap’ voor gekozen: leven als volgeling van Jezus in het dagelijks leven, -MO).”

Missionair leven

“Voor mijn werkzaamheden betekende dit besluit van de Jacobi in elk geval twee dingen. In de eerste plaats moest er toerusting voor onszelf als gemeente worden opgezet om elkaar uit te dagen om missionair te leven. Dat gebeurde bijvoorbeeld door cursussen en gemeenteveningen. Daarnaast ben ik begonnen samen met gemeenteleden en het missionair team om een

kerkenraad maakten naar Londen. We hebben daar toen enorm veel geleerd van een aantal gemeenten die we daar bezochten en het Londen Institute for Contemporary Christianity. Veel dingen sloten erg aan op waar we in de Jacobi al mee bezig waren. Lang niet alles van wat men in Londen deed, paste bij ons, maar nu vielen bij ons meer dingen op hun plaats. Het meest vernieuwende inzicht was dat wij veel meer dan we gewend waren, discipelschap en navolging als focus zouden kunnen nemen van alles wat we doen in de gemeente. Samen navolgen is de enige manier om te blijven geloven in onze seculiere wereld en om te kunnen volhar-

De tweede kerkenraadsreis naar Londen, afgelopen najaar, heeft veel daarvan bevestigd en heeft ons ook weer verder geholpen. Toen viel ons onder andere op hoe centraal de Bijbel staat bij veel van de activiteiten in de gemeenten die wij bezochten. Dat is voor ons een stimulans om in de Jacobi ook te investeren in de Bijbelkringen en in Bijbel(s) onderwijs.”

Wat had je nog willen doen, hier in de Jacobi?

“Nou, ik was nog helemaal niet klaar. Na onze tweede Londenreis hebben we in de kerkenraad weer nieuwe plannen gemaakt voor toerusting in discipelschap en voor het trainen van vrijwilligers, zoals kringleiders, mentoren en mensen die bezoekwerk doen bij gemeenteleden thuis. Verder zijn er plannen om meer structuur te brengen in de vele bezoeken die wij in de Jacobi krijgen van andere gemeenten, predikanten en kerkenraden, om bij ons inspiratie op te doen. Al dit soort dingen staan in de nieuwe plannen voor de komende jaren, samen met de Inwendige Zending Bond. Daar zal nu iemand anders aan mogen gaan werken, samen met de gemeente.”

Hoe kijk je terug op je jaren in deze gemeente?

“Ik kijk met ontzettend veel plezier en dankbaarheid terug op de jaren in Utrecht. De gemeente van de Jacobi is een geweldig plek om te werken. Er gebeuren zo veel dingen, er komen altijd nieuwe mensen bij. Er komen ook altijd mensen langs die niet of niet zo gelovig zijn en een kring of cursus komen doen, omdat ze op zoek zijn. In de gemeente hebben de mensen zo veel talenten, je kunt het zo gek niet bedenken of er is wel iemand die het kan organiseren.

Ik ben ook blij met de mensen met wie ik mocht optrekken. Andries is een erg inspirerende collega om mee samen te werken. Tegenwoordig hebben we zelfs een hele staf met Janneke en twee missionair vicarissen, nu Bettelies en Daan. Het is fijn om met een aantal mensen samen te werken. Maandelijks hebben we ook een lunch met z’n vijven, daar praten we bij en bidden we met elkaar. Onze kerkenraad is een goed team van bevlogen en gelovige mensen. Ik heb veel respect voor de kerkenraadsleden, als ik zie hoeveel tijd en energie ze in het werk in de gemeente steken. Terwijl ze vaak zelf een drukke baan hebben en soms ook een gezin. De Jacobi is ook echt een plek waar je de Geest van God bezig ziet en dingen ziet doen. Ik ben de Here God echt heel erg dankbaar voor de goede jaren, voor alle zegen die Hij gegeven heeft op het werk dat we hier met elkaar doen. Soms vroegen mensen aan mij: Hoe is het in de Jacobi? Zou je niet weg willen? Dan zei ik vaak: ‘Ik kan me niet voorstellen dat er een mooiere en uitdagendere plaats om te werken is dan hier.’ Maar goed, nu gaan we dus toch weg en ik hoop te ontdekken dat Delfshaven kan wedijveren met de Jacobi.”

* Ds Arjan Markus: ...“Ik was hier eigenlijk nog helemaal niet klaar”... (foto Anke Markus).

kerk om te mogen voorgaan en ook om er als kerkganger naar de kerk te gaan. Ik hou van de gotiek, waar alle lijnen omhoog wijzen en van de hoge ramen waardoor zo veel licht binnen valt, van de muziek van onze organist, ons koor en andere musici.”

Wat heb je allemaal gedaan de afgelopen negen jaar hier in de gemeente?

“Toen ik negen jaar geleden begon als missionair predikant, was in de Jacobi net de beslissing genomen om op een andere manier missionair te zijn. Niet meer met een inloophuis, maar vanuit het kerkgebouw zelf. De belangrijkste missionaire doel-

“Er komen veel mensen via de website bij de Jacobikerkerk terecht.”

groep werd vanaf dat moment: het sociale netwerk van onszelf als gemeenteleden. We wilden een missionaire gemeente zijn door als gemeenteleden missionair te leven in ons eigen sociale netwerk. Door met daden, en als het te pas komt met voor-

reeks initiatieven op poten te zetten waar gemeenteleden met hun bekenden naartoe zouden kunnen gaan, als bekenden iets meer van de kerk of het geloof zouden willen weten. Rondom de Alphacursus zijn allerlei activiteiten gekomen: Jacobidebatten, Open Kring, Open Dienst, Bijbel Literair (Bijbel lezen met mensen die niet kerkelijk zijn), Trajectum (netwerk voor zingeving), en zo nog wel een paar kringen en ook eenmalige activiteiten. Al die initiatieven vormen samen een missionair traject dat zoekers kunnen afleggen, als ze willen. Naast bekenden van gemeenteleden kwamen er ook zoekers via andere kanalen. Toen we een eigen website kregen, die vanaf het begin werd ingezet voor PR voor deze activiteiten, kwamen er ook veel mensen via de website bij ons terecht. Dat is nog steeds zo. We hebben ook een informatiebalie gekregen in de kerk en een welkomteam samengesteld, zodat nieuwkomers en gasten beter opgevangen konden worden in de diensten.”

Focus

Noem eens een hoogtepunt uit de afgelopen periode.

“Een hoogtepunt was de reis die we in het najaar van 2009 met de

den. Navolgen in het dagelijks leven, op je werk, thuis, overal, is ook de meest Bijbelse manier om missionair te zijn als gemeente. Toen we terugkwamen uit Londen, was dat een inzicht dat we echt met z’n allen deelden en dat veel impact had op het nieuw te schrijven beleidsplan 2010-2015.

Jacobigemeente groeit en groeit

Ds Arjan Markus heeft zich de afgelopen jaren veel beziggehouden met het beleid van de gemeente en met gemeenteopbouw, samen met het missionair team en kerkenraadsleden. Zo is het aantal Bijbelkringen verdubbeld. Voor een belangrijk deel wordt het pastoraat via deze Bijbelkringen georganiseerd. Markus: “Naast toerusting en de missionaire activiteiten, kwam er gaandeweg steeds meer ‘gewoon’ predikantswerk bij zoals pastoraat, huwelijken, doopdiensten en doopgesprekken. In de loop van de jaren is de gemeente in aantal gegroeid en zijn dit soort werkzaamheden toegenomen. Er zijn bijvoorbeeld veel huwelijken in een jaar en er worden ook veel kindertjes geboren.”

Inloop Huiskamer op donderdagmiddag

In de huiskamer van de Schildersbuurt, Hobbemastraat 41 (naast de Wilhelminakerk) is elke donderdagmiddag inloop van 14.30 tot 16.00 uur. U kunt er terecht voor een kop koffie/thee, een praatje, gezelligheid. De inloopmiddagen op donderdag gaan de hele zomer door. Op de eerste donderdag van de maand is er telkens iets extra's. Houd de raambiljetten op de huiskamer in de gaten. Entree gratis, consumpties tegen vergoeding. Kom eens een keertje langs! Informatie staat op de website: marian-vangiezen@online.nl.

Lydia Kansen-Brasz missionair predikant in Nieuwe Kerk

Lydia Kansen-Brasz heeft het beroep aangenomen dat door de Nieuwe Kerk op haar was uitgebracht. Per 1 september is ds Kansen-Brasz missionair predikant in deze wijkgemeente van de PGU. Deze benoeming is voor een periode van vier jaar.

De beroepingscommissie van de Nieuwe Kerk was unaniem van mening dat Lydia Kansen-Brasz het best aansluit bij de profielschets van de missionair predikant. 'Zij is een bevlogen, warme en inspirerende persoonlijkheid, met een zichtbaar verlangen om mensen in ontmoeting met Jezus te brengen', zo staat in het verslag van de commissie. En verder: "Lydia kan haar visie uitstekend vertalen naar concrete plannen. Zij hecht er daarbij sterk aan die vertaling naar concrete plannen samen met de gemeente te maken."

* Lydia Kansen-Brasz.

Lydia heeft een ruime ervaring als predikant en in verschillende facetten van kerkewerk. Zij is werkzaam geweest als (interim) predikant te Haamstede, Mariënborg en Ommen. Op dit moment is zij werkzaam als geestelijk verzorger in een zorgorganisatie, waar zij onder andere verantwoordelijk is voor het inhoud geven aan de protestants christelijke identiteit van de organisatie. Daarnaast is zij bestuurslid van New Wine Nederland. Daarmee beschikt zij over een groot relevant netwerk. Op dit moment is zij als lid van de Protestantse Gemeente Hilversum (waar haar man missionair predikant is) nauw betrokken bij het opzetten van een nieuwe vorm van gemeente zijn, die zich met name richt op rand- en buitenkerkelijken.

Lydia heeft aangegeven er naar te streven minimaal twee keer per maand de zondagse dienst in de Nieuwe Kerk bij te wonen.

BLADEREN DOOR HET NIEUWE LIEDBOEK

Angels watchin' over me

In dit en het volgende zomernummer besteedt de redactie aandacht aan het onlangs in gebruik genomen Nieuwe Liedboek. Dit als voorproefje op de serie over liturgie, die gedurende het nieuwe leesseizoen in Kerk in de Stad zal verschijnen.

In dit zomernummer schrijft ds Geertien Morsink uit Zeist over een lied uit de na veertig jaar vernieuwde bundel. Geertien is bestuurslid van de ISK (Interkerkelijke Stichting voor het Kerklied) en was als zodanig nauw betrokken bij het initiatief om tot een nieuw Liedboek te komen. Roel Bosch - lid van de Liedboekredactie en voorzitter van de werkgroep 'psalmen' - schrijft in het derde zomernummer over de totstandkoming van het Nieuwe Liedboek. Beide scribenten verlenen van tijd tot tijd ook medewerking aan de serie over liturgie in het seizoen 2013-2014.

ds Geertien Morsink

In het 'oude' liedboek behoorden de avondliederen tot mijn favorieten, als ik dat zo mag zeggen want het zijn wel liederen met vaak een ernstige ondertoon. Ik las ze voor aan de zieken in het ziekenhuis toen ik daar pastor

* De psalmen worden in het nieuwe liedboek ook met 'lied' aangeduid. Na 150 wordt doorgeteld.

was, als een gebed 'aan de avond van de dag, aan de avond van het leven'. Ik schreef (een regel van) een avondlied over als ik mijn

moeder in de laatste tijd van haar leven een kaart stuurde (tussen mijn bezoeken door – niet denken dat ik haar niet opzocht!). Zoals deze (nu lied 244):

Ik bid U...vannacht mij te behoeden,
ik schuil weer aan uw hart.
Beweer de boze machten
en alle duist're krachten;
weer van mij wat mijn ziel verwacht.

Gelukkig zijn er veel van die mooie liederen uit het oude liedboek meegegaan naar het nieuwe. En er zijn er aardig wat nieuwe, onbekende bijgekomen. De rubriek Avondliederen beslaat nu drie en dertig liederen (236-269). Wat een rijkdom, met ook nog weer verrassingen.

Engelen

Eén verrassing voor mij is dat engelen hun intrede doen: in de negrospiritual *All night, all day, angels watchin' over me* (lied 249), in 'Zend ons een engel in de nacht' (259), in: 'Er is een engel die mij bewaart' (260) en in: 'Goede herder als wij slapen... Geef dat wij hier nooit alleen zijn, bij dag en nacht, engelen steeds over ons waken' (268). Deze (bescherm-) engelen verbinden we met de Duitse Romantiek of met een rooms katholieke opvoeding. Ik denk aan de veertien engelen uit een oud Duits kindergebed – beroemd geworden ook buiten 'huis en kerk' door het lied: *Abends, will ich schlafen gehn in de opera 'Hänsel und Gretel' uit 1914*. Maar ook een avondgebed van Maarten Luther eindigt zo: 'Moge uw heilige engel bij mij zijn, dat de boze geen vat op mij krijgt.'

Engelen zijn een verbeelding van trouw en hulp vanuit de hemel. Ze zijn een mogelijkheid om niet te direct over God te hoeven spreken. Ik denk aan een Joods gezegde: God kon niet overal tegelijk zijn en daarom schiep hij moeders. Zo ervaren veel mensen denk ik de engelen ook.

Vleugels

Het beeld van de beschermende vleugels wordt in psalm 91 met God zelf verbonden. Alle beweringen van psalm 91 hebben die vleugels bewaard: zie bij lied 91*. In lied 239 zijn het de vleugels van de Geest die boven de afgrond zweeft, die zo de chaos in onze gedachten bewaakt. En in lied 266 wordt iemand zonder naam (maar met vleugels, vers 3) aangesproken als een stille onzichtbare Aanwezigheid. Dat is het mooie van de Gij-vorm in een lied: het laat open hoe precies God moet worden verbeeld, omschreven. Veel avondliederen hebben die Gij-vorm. En houden zo het Godsbeeld 'open' - als open armen en wijde vleugels waaronder heel veel mensen, gelovig en niet zo gelovig, mogen schuilen. En daar is dan zoveel ruimte dat je ook aandacht en een plekje voor een ander kunt vragen, zoals in lied 260:

Wie blijft er waken als ik ga slapen?
Er is een engel die mij bewaart...
Maar kan er iemand de slaap niet vatten,
die bang is en eenzaam in de nacht –
ach lieve engel, spreid dan je vleugels
over die ander, houd daar dan de wacht.

Daan van der Waals

Koen Holtzapffel... Bijzondere naam, bijzondere herinnering. Grasduin ik in mijn geheugen, dan vind ik Koen en mijzelf lang geleden hotsebotsend terug op de achterbank van een auto, die bestuurd werd door Klaus van der Grijp, destijds predikant van de Utrechtse Stadszending. We kwamen van het Communicatief-Strategisch Beraad in Driebergen en reden naar het Utrechtse Centraal Station. Ja, we rolden tegen elkaar aan, Koen en ik, maar Klaus maakte geen brokken. Koen staat mij ook bij van een van de vergaderingen van dat Beraad, een soort denktank over kerkelijke communicatie. Hij sprak mij bestraffend toe. Waarschijnlijk had ik iets gezegd in de trant van 'de Bijbel dit' of 'de Bijbel dat', zoals dat soms gaat als je te makkelijk de Bijbel ergens bij sleept. Remonstrantse Koen zette mij op mijn orthodoxe nummer. 'De Bijbel is in zichzelf pluriform,' zei hij plechtig. Heeft dat mij zo geschokt dat het nog altijd uit de nevelen der historie voor me oprijst? Misschien is het wel de fraaie formulering die me bijbleef. 'In zichzelf pluriform' – prachtig, mooi gezegd Koen! Helemaal mee eens trouwens.

In elk geval is duidelijk dat ik geen hond ben. Een hond herinnert zich zoiets niet, die herinnert zich überhaupt niets. Wij mensen wel. Daar kom ik op omdat een vriendschap-

pelijke hand mij onlangs 'Alleen de hond leeft in het hier en nu' aanreikte, een boekje, eigenlijk essay, dat Koen schreef voor een Beraad van de Remonstranten, gewijd aan het thema 'toekomst'. Vlot geschreven en heel toegankelijk, past goed in een vakantieoffert en ook als je thuisblijft aangenome, niet zo diepggravende maar wel interessante zomerlektuur. Voor mij kwam het te rechter tijd, want het werd mijn deel op de dag dat ik 70 werd. Een bijzondere mijlpaal, maar geldt niet voor elke verjaardag dat je stilstaat bij verleden, heden en toekomst? Terugkijkend naar wat er was, vooruitziend naar wat er komt, met een scheut weemoed misschien, maar toch ook – als het goed is – niet zonder optimisme. Honden hebben dat niet. Wij wel. Wij hebben het vermogen na te denken over onze collectieve of persoonlijke geschiedenis en daar in het heden wat mee te doen, zoals wij ook onze verwachtingen hebben van de toekomst en daarmee kleur geven aan onze beleving van het hier en nu. Het christelijk geloof is er vol van: 'Het Koninkrijk is nabij... bekeert u...'

Koens stelling in dat lezenswaardige boekje is dat in onze tijd alle nadruk valt op het hier en nu, ten koste van verleden en toekomst. We krijgen steeds weer te horen dat we

in het nu moeten leven, want gisteren is al weer ver weg en van morgen weten wij niets af. Vlucht niet in gisteren of morgen, is de boodschap, leef vandaag, geniet ervan! Een eenzijdige boodschap volgens Koen. Geen kwaad woord van onze vrolijke kwispelstaartende viervoeters, maar wij zijn toch geen honden? We leven in het nu, maar niet zonder verleden en toekomst.

Dat spreekt mij aan, en niet alleen als zeventigjarige. Natuurlijk, wie wat ouder is kijkt meer dan anderen terug en is misschien meer tot vooruitkijken geneigd. Je laatste fase komt in zicht. 'Van oude mensen, de dingen die voorbijgaan...' Maar toch. Of je nu oud of jong bent, als je vanuit de toekomst denkt, raak je dingen op het spoor die in het dagelijks leven niet gauw ter sprake komen. Want dan praten we over hoe we ons voelen, onze gezondheid, ons werk, onze plannen, onze drukten, onze kleine of grote zorgen, onze vreugden van alledag. Niet zozeer over onze visioenen, onze dromen en idealen, onze verder weg gelegen horizons. Maar als we die niet meer hebben...

'Het leven begint bij zeventig' luidde de toespraak die ik op mijn verjaardag hield voor familie, vrienden en collega's die zo vriendelijk waren mij

Alleen de hond...

VAN DAAN

die dag in het zonnetje te zetten. Een titel met een knipoog, maar niet alleen dat. Ik wilde ook aangeven dat je in elke levensfase mens-onderweg bent. Je neemt uit je persoonlijke historie wat mee, maar je hebt ook toekomst voor de boeg. Je idealen hoef je niet weg te zetten in de bak met oud vuil. Vandaag is de eerste dag van de rest van je leven... Ook een zeventigjarige mag het leven als een gave genieten met boeiende en zinvolle ervaringen in het verschiep.

Conny van Lier

kerkelijk-cultureel werk Domkerk

(vervolg van voorpagina)

In haar inleidend woord van de landelijke Roze Zaterdag memoreerde ds Netty de Jong-Dorland, dat de Domkerk een lange geschiedenis heeft met homoseksuelen. Gedurende de honderdvijftig jaar dat de ruïne van het middenschip in puin lag, fungeerden de puinhopen als ontmoetingsplaats.

Tot op vandaag geldt het Citypastoraat Domkerk als een vrijplaats voor homo's en lesbiennes, die in alle geledingen van de kerk actief zijn. Om de vervolgde homo's op het Domein, maar ook die in de hele wereld te gedenken, legden de voorgangers voorafgaand aan de dienst op 29 juni bloemen bij het homomonument op het Domein. Daarna heetten de 850 bezoekers in de volgeladen kerk elkaar welkom.

Hokjes

Cantor Douwe Elderhuis had van het gelegenheidskoor met muzikanten en Laurens de Man op orgel en piano in rap tempo een professioneel koor weten te maken. Er was meditatieve Taizé-muziek, samenzang op toepasselijke teksten en een prachtige vertolking door Elisabeth Paarl-

DOMKERK HEET HOMO'S EN LESBO'S ROZE ZATERDAG MEER DAN WELKOM

'Niet zonder ons!'

berg van Oosterhuis' lied: 'Weet jij mij beter dan ik?' Dit was de song, waaraan ook het thema van de dienst was ontleend. Ds Alleke Wieringa hield daarover een overweging, waarin zij ons voorhiel dat de God die zich benoemt als 'Ik zal er zijn' zich niet in hokjes laat stoppen. Even-

min als de menselijke liefde en seksualiteit in hokjes zijn te stoppen. "In een hokje is die weliswaar gecategoriseerd, maar morsdood."

Nadat alle kerkgangers elkaar roze vlaggetjes hadden uitgedeeld met de tekst erop: 'niet zonder

ons', barstte Ramses Shaffy's 'Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder' los. Om te eindigen in een, - wat absoluut de hemel bereikt moet hebben -, 'Niet zonder ons!'

Inmiddels weten we, dat vele Roze Zaterdag-bezoekers uitsluitend voor de viering komen. Een

* Op de foto met voorgangers; van links naar rechts: pastoor Hans de Rie, ds Netty de Jong-Dorland en ds Alleke Wieringa (foto's Lydi Mast).

prachtige traditie van inmiddels 25 jaar oud, waaraan Utrecht dit jaar haar bijdrage leverde.

Voordat er roze vieringen waren

In het vorige nummer schreef Emsi Hansen een artikel naar aanleiding van 25 jaar roze vieringen in de EUG. Een verhaal waar volgens Gea Zijlstra "onjuistheden in zitten en waarin verbanden worden gesuggereerd die kant noch wal raken": dat pas in de jaren '80 homoseksualiteit binnen de kerk een veelbesproken onderwerp werd en dat er al in juni 1986 een Roze Zaterdagviering in de Janskerk zou zijn geweest.

In twee artikelen gaat Gea Zijlstra in op de achtergronden en ontwikkelingen die hebben geleid tot de – niet in Utrecht begonnen – traditie van Roze Zaterdag- en Roze Zondagvieringen. Het eerste artikel staat hier onder, het tweede volgt in het laatste zomernummer.

Gea Zijlstra

Voor kerkelijk publiek verscheen er in 1961 al een eerste boekje 'De homoseksuele naaste', in 1968 verscheen: 'Pastorale zorg voor homofielen', in 1972 verscheen 'Wat zegt de Bijbel over Homofilie?' (tweede druk: 1973), 'Mensen hebben mensen nodig' en het gereformeerde rapport (gepubliceerd in Kerkinformatie) 'Over mensen die homofiel zijn'.

Start Werkgroep Voorlichting Kerken

In 1973 had de afdeling Utrecht van het COC een gereformeerde secretaris, Jan 't Hart, hij wou eens kijken of we vanuit de afdeling niet met dat rapport aan de slag konden en deed een oproep waar Ria (al lid van de werkgroep Voorlichting) en ik op reageerden. Dat was te weinig om een Werkgroep Voorlichting Kerken op te richten. Ria en ik overlegden: er waren in Utrecht toen al vier Kringen (heetten toen nog Kontaktgroepen, wij samen coördineerden één van die vier: de vrouwenwerkgroep) – we schreven dus alle vier de Kringen aan, en ja hoor: genoeg respons om toen (begin 1974) wél die werkgroep te starten, uitgaand van het Utrechtse

COC en de Utrechtse Kringen. In de werkgroepenraad van het COC kwam ik onder anderen Anna Wies Rypkema tegen, toen nog studente theologie, die namens de Werkgroep Consult in die raad zat.

Vrouwen

De samenstelling van de werkgroep was aanvankelijk nogal onevenwichtig: bijna enkel vrouwen – heel uitzonderlijk in de homo/lesbische wereld van die tijd, toen vrouwen zwaar in de minderheid waren. (Ooit was dat al eens een discussieonderwerp voor een kringavond geweest: hoe dat toch mogelijk was, dat er veel meer homo's dan lesbo's bestonden; in 1971 werd door Hanneke van Buuren met de oprichting van Groep 7152 een tipje van die sluier opgelicht: het gros van de lesbische vrouwen was – veelal zonder nadenken – ooit al eens in een huwelijk met een man gestapt). We konden al snel binnen de Domkerk nog enkele geschikte mannen vinden om ook mee te doen.

Voorlichting

De werkgroep belegde avonden voor leden van kerkenraden en parochieraden, nodigde zichzelf uit bij kerkelijke verenigingen en afdelingen van de Nederlandse Christen Vrouwenbond

en het Katholiek Vrouwegilde. Omstreeks 1977 werden we door Douwe Werkman (predikant en leraar aan het Christelijk Gymnasium) gevraagd om bij hem in de klas voorlichting te geven. Hellen (eerste EUG-er binnen deze werkgroep) en ik konden overdag, dus wij gingen. In XL COC Magazine 11(1) van februari-maart 2002 vertelt Douwe hoe (toen vijftientig jaar geleden) de eerste voorlichting in zijn klas plaatsvond: "De toon in de klas was toen: we zullen die flikkers eens een lesje leren. Toen stapten twee hele lieve meisjes het lokaal binnen. De hele boel stond op zijn kop. Twee jongens gooiden een tafel ondersteboven en liepen kwaad de klas uit. Ouders belden mij boos op omdat ik reclame voor homo's maakte."

In de jaren tachtig was het accent verlegd: toen gaf de werkgroep geregeld voorlichting op scholen (er waren studenten lid geworden, die konden ook overdag); omstreeks 1987 heeft de werkgroep zich opgeheven.

Ook in Rotterdam

In Rotterdam is praktisch tegelijk met de Utrechtse werkgroep een vergelijkbare groep opgericht: 'Homofilie en Christelijk Geloof'. In de jaren zeventig en tachtig is in deze plaatsen sporadisch in een kerk een themadienst belegd: voor ons, over ons, maar voorbereid zonder ons; eventueel met na afloop de mogelijkheid voor discussie. Ik herinner me er één in Utrecht: met ds Reinhard Valkhoff in de Triumfatorkerk, eerste helft jaren zeventig; een gereformeerde vriendin had me er op geattendeerd. In Rotterdam gebeurde het enkele malen, nu hier, dan daar. Deze

themadiensten, meestal (of altijd?) op de zondagmiddag, dat noem ik geen roze vieringen.

Rumoer

In de jaren tachtig kwam er ander rumoer in kerkelijke kringen. In 1981 verscheen het 'Voorontwerp van een wet gelijke behandeling' – een ander soort gespreksstof. In 1984 verscheen er ook een hervormd gespreksboekje: 'Verwarring en herkenning'; maar dat veroorzaakte bij lange na niet zoveel discussies als het gereformeerde rapport uit 1972, het was bijna mosterd na de maaltijd. (In kringen van de Gereformeerde Bond in de Hervormde Kerk kwam pas in 1995 een boek uit: 'Homoseksualiteit en kerk – om de voortgang van het gesprek'.) Het gereformeerde advies waar door Emsi naar verwezen wordt (homo's aanvaarden en toelaten tot het avondmaal en de kerkelijke ambten), was uit 1979; het werd als bijlage in een gereformeerd gespreksboekje uit 1982: 'Instaan voor elkaar' gepubliceerd.

De discussies van de jaren tachtig hadden meer betrekking op politiek getinte onderwerpen: gelijke rechten, openstelling van het huwelijk voor mensen van hetzelfde geslacht (in de volksmond: het 'homohuwelijk') en adoptierechten. Een teken van de tijd: in 1982 werd in Leusden (ja, op het bureau van de Gereformeerde Kerken) het Kerkelijk Anti-Discriminatieplatform opgericht.

Binnen de remonstrantse kerk ging men praten over de mogelijkheid van het inzegenen van relaties. Toen deze kerk in 1986 daartoe besloot, sloot de doopsgezinde kerk zich daar direct bij aan, en op plaatselijk niveau ook

(na een gemeenteberaad) de EUG.

Roze Zaterdag 1986

In mijn archief zit een 48 pagina's dikke brochure (A4 formaat) over de Roze week van 21 tot 28 juni 1986. Er staat slechts één kerkelijk relevante activiteit in: op pagina 10; Cunera was toentertijd de doordeurweekse thuishaven van de EUG, met een grote tuinzaal. In die brochure zitten nog wat paperassen ingesloten, beginnend met een brief van 10 april van Ries (theoloog, ex-Domkerk) aan een aantal mensen, met de vraag of we zin hebben om iets voor die week te bedenken, bijvoorbeeld op zondagmiddag 22 juni – dat is het dus geworden. Verder in die map: de handgeschreven notities van overleg met Geertje en Ineke (ook allebei ex-Domkerk, net als ik) om op die middag in een sketch een recent boek van het CDA op de hak te nemen: 'I + I = samen'. Ook ingesloten het originele EUG Mededelingenblad van zondag 15 juni (grijs gerecycled papier) waarop deze zondagmiddag wordt aangekondigd. Nee, nergens een spoor van een aankondiging van een roze kerkdienst op zaterdag 28 juni. Ik kan niet bedenken welke initiatiefgroep toen toch een roze viering zou hebben georganiseerd; zeker niet de Werkgroep Voorlichting Kerken (dan had Geertje het geweten), ook niet de in 1978 opgerichte landelijke werkgroep Geloof en Levensbeschouwing van het COC (daar was ik lid van). Als er toen werkelijk een roze viering is geweest, vind ik het heel knap dat ze dit zo goed voor ons allemaal geheim hebben kunnen houden.

(wordt vervolgd)

Volzin-schrijfwedstrijd in teken van vertrouwen

'Heb vertrouwen!' luidt het thema van de Volzin-schrijfwedstrijd 2013. Door het insturen van een persoonlijk gemotiveerd, maatschappelijk geëngageerd of misschien wel spiritueel geïnspireerd essay over vertrouwen, dingt men mee naar de opinieprijs van 250 euro. Bijdragen worden beoordeeld op persoonlijke toonzetting, originaliteit van inhoud en invalshoek, toegankelijkheid en helderheid van stijl. Een deskundige jury beoordeelt de inzendingen. Voorzitter is Manuela Kalsky, hoogleraar theologie en samenleving aan de Vrije Universiteit. De overige leden zijn: Mohammed Benzakour, Eduard van Holst Pellekaan, Jan van Hooydonk, Marleen Stelling en Willem van der Meiden.

Inzendingen van maximaal 1.600 woorden en voorzien van naam, adres, leeftijd, geslacht, (voormalig) beroep, opleiding en de aanduiding 'Volzin-opinieprijs 2013' kunnen tot 5 september worden gemaild aan: schrijfwedstrijd@volzin.nu. De Volzin-schrijfwedstrijd staat open voor iedereen. De uitslag wordt bekend gemaakt in het kerstnummer van Volzin dat op 20 december verschijnt. De zeven beste essays komen daar met illustraties in te staan.

Labyrint~In Perspectief heeft nieuwe website

Labyrint~In Perspectief heeft sinds kort een nieuwe website: www.labyrint-in-perspectief.nl. Als ondersteuner van familieleden en andere directbetrokkenen bij mensen met psychische of psychiatrische problemen doet de stichting Labyrint~In Perspectief al geruime tijd belangrijk werk. Directbetrokkenen bij ggz-problematiek die als mantelzorger functioneren, zien of erkennen die rol vaak zelf niet als zodanig. En dat maakt dat zij veel te weinig voor zichzelf zorgen. Labyrint~In Perspectief biedt hen lotgenotencontact, doet aan voorlichting en belangenbehartiging voor deze niet in het oog springende groep. Want als de mantelzorgers geen ondersteuning krijgen, moeten zij zelf maar al te vaak een beroep doen op de ggz. Dat berokkent alle partijen veel leed, om niet te spreken van de kosten die het met zich meebrengt. De nieuwe website is gemakkelijker te vinden, overzichtelijk opgezet en heel informatief. Er zijn digitale diensten op te vinden, zoals de E-service en het forum voor familieleden. Een blog, boekbesprekingen en vraag-en-antwoord.

Orgelzomer in de Jacobikerk

Joost van Beek

Evenals voorgaande jaren heeft de concertcommissie van de Jacobikerk, de Commissie Jacobiconcerten, deze zomer weer een orgelserie georganiseerd. Op alle vrijdagen in juli en augustus bespelen diverse organisten zowel het grote Garrels/Meere-orgel als het in 2011 gerestaureerde Hess-kabinetorgel.

De opzet van de serie, die vorige week met een Bach-concert door Gerrit Christiaan de Gier is geopend, is dit jaar iets anders dan voorheen. De avondconcerten zijn ditmaal opgedeeld in twee blokken. Daartussenin, in het hartje van de zomer, bevinden zich twee lunchconcerten, georganiseerd in samenwerking met Kerken Kijken Utrecht en verzorgd door twee getalenteerde studenten van het Utrechts Conservatorium: Jolletta Bok en Pim Schipper. Als rode draad door de concer-

ten loopt wederom het thema 'Passie voor Psalmen'. Dit jaar komen de Psalmen 134 tot en met 139 aan bod, in zowel literatuur als improvisatie. Verder is er veel aandacht voor de beroemdste leerling van Johann Sebastian Bach, Johann Ludwig Krebs, van wie in 2013 het driehonderdste geboortjaar wordt herdacht.

Vermeldenswaard is ook het improvisatieconcert dat Gerben Mourik op 9 augustus geeft. Gerben liet onlangs in een landelijk dagblad optekenen dat hij het improviseren tijdens concerten gaat beperken. Zijn concert in de Jacobikerk kon dus wel eens één van de (voorlopig) laatste concerten zijn met alleen improvisa-

* Jolletta Bok bespeelt het orgel van de Jacobikerk op 2 augustus.

ties...

Reitze Smits en Berry van Berkum geven extra Utrechts cachet aan de serie. Reitze Smits als -enig overgebleven- orgeldocent aan het Utrechts Conservatorium, Berry van Berkum als organist van de Nicolaïkerk. Verder geven Jaap Kroonenburg en Petra Veenswijk acte de présence.

Cd-presentatie

Gerrit Christiaan de Gier verzorgt op 30 augustus het slotconcert. Tijdens die avond zal ook de nieuwe cd 'Beroemde klassieken in de Jacobi' worden gepresenteerd. Op deze cd speelt De Gier werken van onder meer Antonio Vivaldi, Georg Friedrich Händel, Wolfgang Amadeus Mozart en een plaatpremière van Richard Hol. De cd is deze avond eenmalig voor de gereduceerde prijs van tien euro verkrijgbaar.

Overzicht

De complete serie ziet er vanaf nu als volgt uit: Jaap Kroonenburg (12 juli), Reitze Smits (19 juli), Pim Schipper (26 juli, lunchconcert), Jolletta Bok (2 augustus, lunchconcert), Gerben Mourik (9 augustus), Berry van Berkum (16 augustus), Petra Veenswijk (23 augustus) en Gerrit Christiaan de Gier (30 augustus).

De avondconcerten beginnen om 20.00 uur en duren ongeveer een uur. De lunchconcerten beginnen om 12.30 uur en duren ongeveer een half uur. De toegang voor alle concerten is vrij. Wel wordt er na afloop van elk concert gecollecteerd, waarbij de bezoekers wordt gevraagd gemiddeld vijf euro per persoon bij te dragen. De Commissie Jacobiconcerten is ervan overtuigd opnieuw een gevarieerde en boeiende concertserie neergezet te hebben. Hopelijk weten veel Utrechtse en niet-Utrechtse muzikliefhebbers in juli en augustus de weg naar de Jacobikerk te vinden! Meer informatie is te vinden op www.jacobiconcerten.webklik.nl.

Zomerorgelconcerten in de Nicolaïkerk

Steven Slappendel

De zomerorgelconcerten in de Nicolaïkerk, georganiseerd door de Stichting Culturele Evenementen Nicolaïkerk, starten op zaterdag 3 augustus. Oud-Domkerk-organist Jan Jansen opent de serie. Daarna volgen door de 'eigen' organisten Ko Zwanenburg (10 augustus) en Berry van Berkum (17 augustus). Theo Visser verzorgt het programma op 24 augustus en op 31 augustus is er geen concert in verband met de Oude Muziekmarkt, een activiteit van het Festival Oude Muziek. Op 7 september komt Leonore Lub en de serie wordt afgesloten op 14 september, de Open Monumentendag en Nationale Orgeldag, met een 'Orgeltocht in Utrecht-Zuid'.

Tijdens de zomerorgelbespelingen kunnen het Sweelinkorgel als het hoofdorgel worden beluisterd. De concerten duren ongeveer een uur. De starttijd van de concerten is 13.00 uur. Dit biedt voor de echte liefhebbers de mogelijkheid voor een goed vervolg: de zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk waar om 15.30 uur het concert begint. Voor wie al eerder naar Utrecht Orgelstad zijn er concerten op vrijdag-

* Organist Jan Jansen opent de serie orgelconcerten in de Nicolaïkerk.

avond in de Jacobikerk. De toegang is gratis; bij de deur staat een collecteschaal voor een bijdrage in de kosten. Meer informatie voor de concerten staat op de website www.nicolaiconcerten.nl.

Vier zaterdagmiddagen genieten van orgelklanken in de Domkerk

Peter van der Ros

Zaterdagmiddag 13 juli voert Willeke Smits, organist van de Tuindorpkerk, op het Bätz-orgel in de Domkerk composities uit van Hendrik Andriessen, Herman Strategier en Ad Wammes. Dit concert maakt deel uit van de serie 'Orgelzomer Domkerk Utrecht 2013', negen orgelconcerten door Utrechtse organisten in de Domkerk op de zaterdagmiddagen van juli en augustus. Op 20 juli is het in dit kader de beurt aan Gonny van der Maten, organist van de Geertkerk. Zij speelt op deze zaterdagmiddag in de Domkerk 'Variaties op een thema'. Van de componist Camille Saint-Saëns (1835-1921) laat Gonny het 'Prélude et Fugue en E Majeur' uit opus 99 klinken. Van César Franck (1822-1890) speelt zij de 'Prélude, Fugue en Variation

(opus 18), opgedragen aan C. Saint-Saëns. Daarna klinkt vanaf de orgelgalerij van de componist Herman Strategier (1912-1988) het 'Preludium, Intermezzo en het 'Thema met variaties'. Gonny brengt vervolgens van Benjamin Britten (1913-1976) diens 'Voluntary on Tallis' Lamentation' ten gehore, van Hendrik Andriessen (1892-1981) 'Thema met Variaties' en ten slotte van Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847) ook 'Thema mit Variationen'.

Gerrit Christiaan de Gier van de Jacobikerk is de gastorganist in de Domkerk bij de Zaterdagmiddagmuziek van 27 juli. Hij speelt: van Johann Sebastian Bach (1685-1750) het 'Praeludium und Fuge in Es' (BWV 552), van Antonio Vivaldi (1678-1741) de bewerking van F. Tasini's 'Grave RV 206', van Johann Nikolaus Hanff (1665-

1712) de Choralbearbeitung 'Ach Gott, vom Himmel sieh darein', van Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) diens 'Adagio und Rondo KV 617', van Richard Hol (1825-1904) de 'Fantasie Tooverfluit op thema's uit Die Zauberflöte van W.A. Mozart'; van de componist Mees van Huis (1909-1996) speelt De Gier het 'Pascaglia voor orgel' en ten slotte van oud-Domorganist Jan Jansen (1946) de 'Zeven variaties over Psalm 149'.

De Zaterdagmiddagmuziek op 3 augustus is van Jan Hage, de vaste organist van de Domkerk. Hij speelt van Johann Sebastian Bach het 'Concerto in a' (BWV 1065) voor vier klavecimbels en orkest (naar Antonio Vivaldi, 'Concerto in bes opus 3 nummer 10 voor vier violen en orkest'). Uit Bachs orgelcantate BWV 208 nummer

9 speelt Hage de aria 'Schafe können sicher weiden', uit de Cantate BWV 169 nummer 5; de aria 'Stirb in mir' (naar een bewerking André Isoir) en ten slotte van Bach: 'Von Gott will ich nicht lassen' (BWV 658). Het concert wordt voortgezet met 'Von Gott will ich nicht lassen', 'Nachtmusik' van Jan Welmers (1937) en Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) het 'Adagio und Fuge in c-moll' (KV 546), om te eindigen in de apotheose van Johann Sebastian Bach's 'Toccata und Fuge in d-moll'.

Toegang tot al dit moois is gratis, wel is er een collecte na afloop waarin de organisatie van de Zaterdagmiddagmuziek Domkerk een bijdrage van vijf euro per bezoeker verwacht. Zaterdagmiddagmuziek Domkerk is mogelijk dankzij financiële steun van de burgerlijke gemeente Utrecht.

Herbouw Domschip (9)

De serie 'Herbouw Domschip' heeft vanaf het eerste nummer van het nu ten einde lopende leesseizoen in Kerk in de Stad gestaan. Lezers konden en kunnen nog altijd reageren op de eerder gepubliceerde artikelen. Een van hen is Henk Heikens. Hij ziet toekomst in de plannen tot voltooiing van de Utrechtse kathedraal. Invalshoek daarbij: de Domkerkgemeente.

Heikens studeerde Nederlands, met als bijvak Hebreeuws. Stond voor de klas, werkte bij een instituut voor taalonderzoek en was beleidsmedewerker bij een ministerie. Werd als volwassene in de katholieke kerk gedoopt. Was voorzitter van een parochieraad in Lisse, toen die besloot om van een voorgenomen 'misweek' een interkerkelijke Bijbelweek te maken. Met anderen begon hij vervolgens het leerhuis Dagmaat, in 1970, hetzelfde jaar waarin Hans van der Werf in Utrecht begon met het Citypastoraat. Zijn vrouw en hij werden lid van deze gemeente, toen ze in 1992 naar Utrecht verhuisden. In het verband van de Domkerk (bege)leidde hij 24 jaar groepen Hebreeuws, die zich met de taal vertrouwd maakten en de Hebreeuwse Bijbel lazen.

In het volgende – laatste – zomernummer volgt een bijdrage aan deze serie van de Algemene Kerkenraad. Of de serie daarmee ten einde is, hangt af van eventuele reacties op de eerdere bijdragen, dan wel op deze van Henk Heikens – of die op het AK-artikel van 9 augustus.

Henk Heikens

'Alleen verleden heeft toekomst'. Dat staat op een muur in het Bartholomeus Gasthuis in de Lange Smeestraat. Daaronder de naam van de Utrechtse predikant-dichter Willem Barnard, die tot de bewoners hoorde. Je denkt erover na. In ieder geval komt onze wereld van vandaag in zijn geheel uit het verleden. En bij de vraag wat we ermee doen, gaat het om de toekomst. Wat doen we met die schoenen die we vijf jaar geleden kochten, of het huis waarin we zijn gaan wonen, of de erfenis van Hans van der Werf die in 1979 overleed, of de Domkerk die in 1674 deels instortte, of de bijbelboeken die ons zijn overgeleverd?

Een van de antwoorden komt van een Utrechtse stichting: "We gaan de Domkerk voltooiën en daarbij het schip herbouwen." Een initiatief dat ik hartelijk begroet, om twee redenen. Men-

sen met een idee, die iets voor zich zien, elkaar in hun enthousiasme vinden, en met anderen over hun plan van gedachten gaan wisselen: mijn sympathie hebben ze, bij voorbaat. Maar het initiatief is ook waardevol vanwege de duidelijke vragen die het stelt aan de Domkerkgemeente, juist als die zich beraadt over nieuw beleid. Daar gaat het om in deze bijdrage.

Houdbaarheid veertig jaar

In 1970 begon in de Bollenstreek een leerhuis dat Dagmaat genoemd werd. Deze naam komt uit Exodus 16:4. Daar wordt het volk van de uittocht gevoed met brood uit de hemel, en wel met een 'dagmaat' voor elke dag. Dat brood mag niet tot de volgende dag worden bewaard, want dan zitten er wormen in (Exodus 16:20). Ook voedsel van boven heeft een houdbaarheidsdatum. De bij-

belse tijd van veertig jaar blijkt daarbij een mooie periode. Als de uittocht van veertig jaar ten einde komt, houdt het brood uit de hemel in ieder geval op (Exodus 16:35).

Het leerhuis Dagmaat is na een kleine veertig jaar geëindigd. Het Citypastoraat uit datzelfde jaar 1970 bestaat nog. In hoeverre heeft dat verleden in ons heden toekomst? Wat stond Hans van der Werf bij het Citypastoraat voor ogen? Ries den Dekker vertelt daarover in zijn biografie van deze predikant, dit jaar uitgegeven door Skandalon. In de ondertitel daarvan noemt hij Van der Werf 'architect van kerkenwerk', naar een typering door Hans Hasselaar. Daar maakt Judith van der Werf kritische kanttekeningen bij, als het boek op 26 april gepresenteerd wordt: Het ging haar vader niet om blijvende bouwwerken.

Niettemin laat de Domkerk van vandaag nog steeds Van der Werfs opzet zien, onder andere in namen die hij koos: 'Citypastoraat', 'leerhuis', 'gemeenteberaad', 'Handreiking'. De werkelijkheid waarom het indertijd ging, hoort alleen grotendeels tot het verleden.

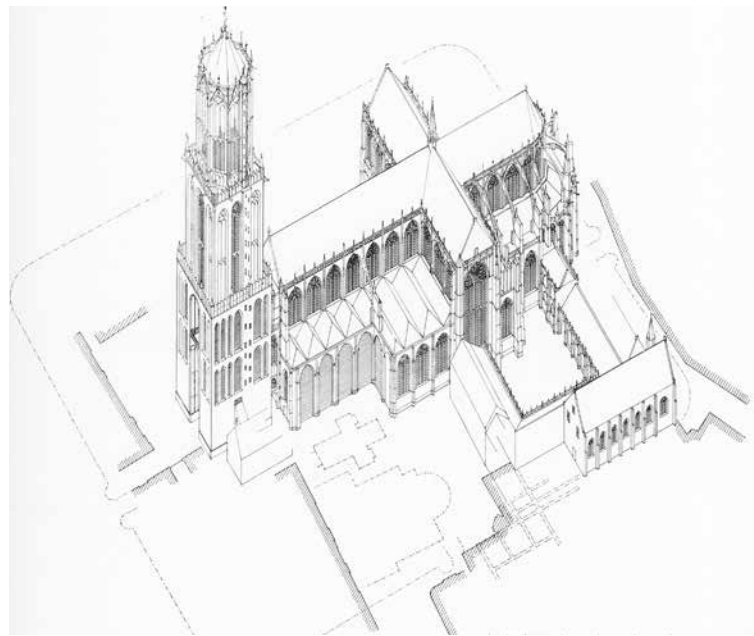
De werkelijkheid waarom het bij de oprichting van het Citypastoraat ging, hoort grotendeels tot het verleden.

* Een kijkje in de toekomst vanuit het verleden (Domkerk voor de orkaan; schilderij door Pieter Saenredam, 1636).

WAT IS EIGENLIJK DE FUNCTIE

Verleden als

* De Dom vóór 1660, en ook na 2060? (met omtreklijnen van voltooid verleden: castellum, Salvatorkerk en Kruiskapel).

Waardoor is die verdwenen? Doordat ontwikkelingen van veertig jaar voor een andere tijd hebben gezorgd? Juist bij ontwikkelingen staan we voor de taak om keuzes te maken en beleid te ontwikkelen. Wat voor toekomst kennen wij in 2013 toe aan het verleden van de kathedrale kerk, en dat van Van der Werfs Citypastoraat?

Ontwikkelingen

Er is nogal wat gebeurd de afgelopen veertig jaar. Zo noteert Hans van der Werf in mei 1979 bij zijn beleidsvoornemens: "Het woord communicatie moet weer centraal komen te staan." Dat lijkt te gebeuren, als de PKN in de Haydnlaan een 'Dag van de communicatie' gaat houden, op 2 juni 2012 voor het eerst en op 1 juni dit jaar opnieuw. Janneke Nijboer en Fred Omvlee leiden er gesprekken over de betekenis van de huidige sociale media voor het kerkelijke leven. "De moderne communicatiemiddelen zorgen voor andere sociale relaties", zo lichten ze toe. "Daar-

door kunnen zich nieuwe vormen van gemeente-zijn ontwikkelen." Wat daar de revue passeert, is volstrekt onbegrijpelijk in 1979. Dan moeten computer en internet immers nog hun intrede doen, terwijl tieners in 2013 kunnen vragen hoe een 'schrijfmachine' werkte, en wat 'stencilen' was.

Pelgrimskerk

Wat in de Utrechtse communicatiedag aandacht kreeg, kwam ook op 22 mei aan de Amsterdamse Zuidas ter sprake. Daar werd een gemeentebijeenkomst gehouden in de Pelgrimskerk, ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van dit gebouw. Die betrof de vraag: "Is de kerk klaar voor de volgende vijftig jaar?" Predikant Robert van Zwieten, bijna dertig jaar oud, bespreekt deze met gemeentelid en ondernemer Frits Goldschmeding, die bijna tachtig is. Ook daarbij aandacht voor nieuwe gemeentevormen in verband met de moderne sociale media.

Leren bij dementie

In mijn naaste omgeving heb ik te maken met dementie. Die stelt vragen, in mijn geval ook omdat de zorg mijn vak niet is. Het antwoord zoek ik onder andere in werk in een cliëntenraad, terwijl ik verder enkele keren werd uitgenodigd voor een bijdrage op een dementiecongres. Dat ging over het lerend vermogen van dementerenden. Van mij werd een verhaal verwacht over de praktijk.

Ter inleiding zei ik: Volgens mij is de eerste vraag bij dementie niet het lerend vermogen van dementerenden. Het meest van belang is het lerend vermogen van de niet-dementerenden met wie de dementerenden in één verband leven. Of die zich namelijk kunnen inleven in die ander die verandert. Het zorgde voor veel respons, vanuit herkenning, maar ook vanuit de behoefte om erover door te praten. Terwijl het verhaal alleen maar voortkwam uit mijn eigen zoektocht, met vallen en opstaan.

Als iemand zou zeggen: dat is christendom in de praktijk, dan zou ik antwoorden: geen idee. Wel heb ik naar teksten geluisterd en woorden geleerd. Bijvoorbeeld dat het bijbelwoord 'waarheid' van alles te maken heeft met betrouwbaarheid en trouw. Daarbij gaat het concreet om de relatie tussen de ander-in-mijn-situatie en mij. Is dat tegelijk de relatie tussen de Ander en mij? Daar heb ik geen zicht op. De kwestie houdt me ook niet bezig. Wel houd ik er rekening mee dat die Ander een vreemde kan zijn die niet in het verlengde ligt van mijn verwachtingen.

Ooit nam ene Reprobus een klein kind op zich dat de rivier over moest. Dat zou Christus blijken te zijn. Anderen noemden hem daarom Christoforus, Christusdrager. Zelf had hij geen weet van degene die hij droeg. Die kan namelijk niet in ons kennisnetje worden gevangen.

VAN DIT STADSKERKGEBOUW?

toekomst

Die aandacht is begrijpelijk. Want de bijeenkomst vindt plaats in een kerk die open is gebleven temidden van andere kerken in de wijk die inmiddels gesloten zijn. Bovendien in een gebouw waarin de liturgische ruimte is verkleind, omdat het kerkbezoek is teruggelopen.

In Utrecht geen ander beeld. In de Domkerk wordt 's zondags wel eens vergeefs aan kinderen gevraagd om naar voren te komen, want ze zijn er niet. Het 'Handboek voor sluiting en herbestemming van kerkgebouwen' beleefde inmiddels dan ook zijn tweede druk, want de helft van deze gebouwen gaat de komende jaren dicht. Tegelijk leverde het CDA vele zetels in. Wat voor beleid ontwikkelt de Domkerkgemeente in deze wereld van vandaag? Zeker als tegelijk een stichting in datzelfde Utrecht het plan lanceert om in de komende veertig jaar de Domkerkkathedraal te voltooien.

Ander beheer?

Wat voor functie zal dat toekomstige gebouw namelijk krijgen? Op die vraag komen uiteraard antwoorden van de Utrechtse samenleving. In deze serie artikelen is er ook al van verschillende kanten op ingegaan.

Wat zal het antwoord zijn van de Domkerkgemeente? "De kerk zal feitelijk net zo gebruikt kunnen worden als momenteel het geval is", schrijft voorzitter Leo Wevers op 28 september in dit blad. Wel met de aantekening: "Mogelijk verandert de manier van het gebruiken van kerkgebouwen nog in de loop van de tijd en wordt de kerk als gebouw steeds verder openbaar". Als de kerk voltooid is, zijn we immers opnieuw veertig jaar verder.

In de vorige bijdrage in deze reeks interviewde Arie Noordermeer Bert Kuipers. Hij is predikant van de Rotterdamse Laurenskerk, die eigendom is van een stichting. Datzelfde is het geval bij de Amsterdamse Oudekerk, waar Eddy Reefhuis voorgaat, die dit jaar in de Domkerk de Van der Werf-lezing hield. Zal het daarom de huidige Domgemeente zijn die de toekomstige kerk blijft beheeren? Hoe ziet die haar plaats in de Utrechtse samenleving?

Kerk kreeg andere functie

De functie van de kerk is in de loop van de tijd duidelijk veranderd. Zo wordt ziekenzorg allang niet meer gerekend tot de diakonale taken, maar is die het werk geworden van instellingen met overheidsfinanciering, overigens nog wel met 'zusters' en 'broeders'. Daarbij is de geestelijke verzorging vaak gaan horen tot hun eigen professionele taken, ook bij 'neutrale' zieken-, verzorgings- en verpleeghuizen. Zingeving is trouwens al tijden geen exclusief terrein meer van kerken. Wat onze dag van vandaag betekenis geeft, komt bijvoorbeeld ook in een variëteit van televisieprogramma's aan de orde.

Toen onze samenleving op zondag 5 mei oorlog en bevrijding wilde gedenken, leidde dat ook niet tot een vraag aan de kerken. Wel koos ze daarvoor de Domkerk.

Daardoor moest de kerkelijke gemeente naar een andere plek uitwijken. Die hield vervolgens een gemeenschappelijke dienst van schrift en tafel met (n.b.) de oud-katholieken in de Gertrudiskerk. Kerken hebben in onze samenleving een andere functie gekregen. Ze beleven dat nogal eens als functieverlies. In ieder geval loopt hun aantal leden terug. Tegelijk zijn er nieuwe initiatieven.

Citypastoraat

De Domgemeente draagt de programmatische naam 'Citypastoraat' die Van der Werf in 1970 koos. Daaraan ging een pastoraal plan voor de binnenstad van Amsterdam vooraf. De kerk geeft antwoord op de vragen van haarzelf, zo stond daarin, terwijl ze zou moeten ingaan op de vragen van de samenleving waarvan ze deel wil uitmaken. Wat speelt er in die samenleving in 2013? Vraagt dat nog steeds om Citypastoraat? Maar wat is dat eigenlijk, 'Citypastoraat'?

Voor Van der Werf ging het om "een manier van kerk zijn in een verstedelijkte samenleving, op het kruispunt van kerk en cultuur, van kerk en maatschappij, van kerk en politiek". Daarbij stond hij "voor een geïntegreerd geheel van de kerkelijke praktijk. Liturgie, leerhuis, politieke betrokkenheid en intensieve diaconale actie gingen steeds samen op" (biografie door M. den Dekker, p. 494). "Is de eredienst het rechterbeen waarop ons werk staat, het leerhuis moet

dan onmiddellijk als het linkerbeen beschouwd worden", zo schrijft Van der Werf in de Handreiking van mei 1974.

Datzelfde Domkerkblad in mei 2013: "Citykerken zijn monumentale kerken in het centrum van steden. Voor de burgers van de stad zijn het herkenningsspunten van de identiteit van de stad, voor de bezoekers van buiten culturele aantrekkingspunten. Bezoekers van Citykerken zoeken rust, spiritualiteit in de schaduw van het liturgisch gebruik van vroeger en van vandaag, maar ze zoeken ook een cultureel middelpunt in de veelkleurigheid van de stad". "De christelijke functie van Citykerken leeft verder in de wekelijkse of zelfs dagelijkse praktijk van liturgie, spiritualiteit en in hun plek als oord van stilte en rust in een verder zo turbulente stad".

Verschillen 1974-2013

De verschillen tussen 1974 en 2013 springen in het oog. Zo streeft een citykerk er in 2013 naar om een oord van rust en stilte te zijn in een turbulente stad. Ook het Stiltecentrum in Hoog-Catharijne doet dat uiteraard. En ook oosterse levensbeschouwingen en godsdiensten zijn erop gericht. Is een interreligieuze stichting daarvoor niet de beste organisatievorm?

Vragen wij in 2013 overigens wel zo nadrukkelijk om de rust van een middeleeuws kerkgebouw, en niet bijvoorbeeld om de rust van stabiele relaties met anderen, met wie we op weg zijn?

Zijn het trouwens de stedelingen die citykerken zien als cultureel middelpunt in de veelkleurigheid van de stad, of proberen deze kerken met concerten en tentoonstellingen zo'n middelpunt te worden?

Onverwacht, ook vreemd

In het jaar voor zijn overlijden rijdt Hans van der Werf naar het Franse Angers. Wandkleden daar zijn gewijd aan het bijbelboek Openbaring. De afbeelding van het nieuwe Jerusalem, neerdalend uit de hemel, komt op de omslag van zijn laatste publicatie, "Afgaande op het Koninkrijk".

Eddy Reefhuis koos dit laatste bijbelboek als uitgangspunt voor de Van der Werf-lezing van dit jaar: "Het nieuwe Jerusalem, zonder tempel, is het symbool voor: open staan voor wat er nog niet is, wat je ook niet aan ziet komen, maar wat ineens toch werkelijkheid blijkt te zijn. Waar vinden we die openheid het meest: in de kerk of in de stad?", zo vroeg hij.

Bij de leerling, zou mijn antwoord zijn, of die nu wordt gerekend tot de kerk of tot de stad. Deze discipel gaat overigens een weg van trial and error. Hij kan zich afwenden of zelfs verraad plegen, omdat hij het niet in de gaten heeft ("Het zijn de joden niet die u kruisigden", zei Alexander Revijs). Op een ander moment kan de leerling de trouwe zijn die erkent, omdat hij het opeens ziet.

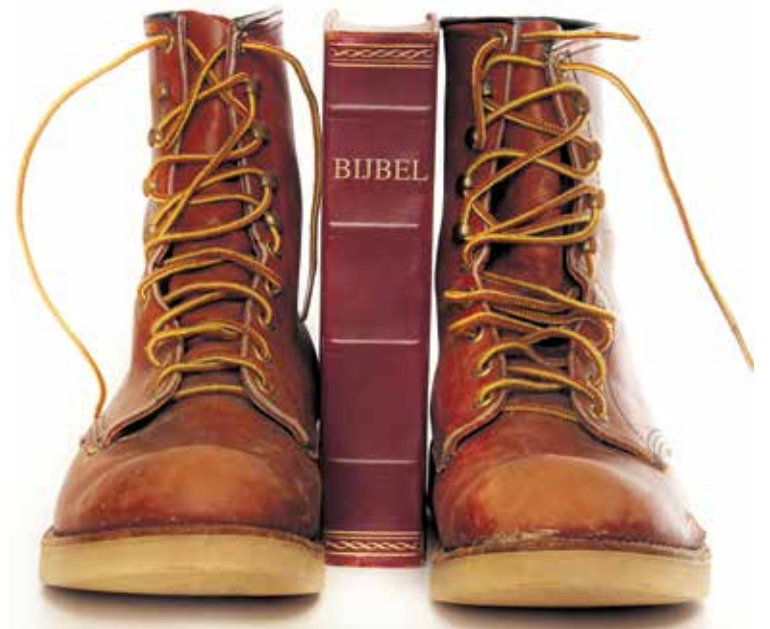
Huub Oosterhuis koos als boektitel: "Zien, soms even". In Lisse kozen wij voor 'Dagmaat', hemels brood voor hier en nu, dat niet meer zal voeden als deze context voorbij is.

Wie iets weet van de werking van taal of vertrouwd is met de verscheidenheid van de bijbelinterpretaties, zal hierbij instemmend knikken.

Het nieuwe Jerusalem, dat geen tempel meer heeft, kan zich onverwacht in de werkelijkheid van hier en nu presenteren. En degene om wie het gaat, kan een bedelaar zijn, voor wie Martinus zijn mantel doorsnijdt.

Toen Peter Verhoeff aftrad als preses van de PKN-synode zei hij: "Tijdens mijn voorzitterschap ben ik het meest geraakt door dingen die het verst van mij afstonden. Alleen die kunnen mij verrijken", en "Er is iets vreemds dat van buiten jezelf komt, dat ons elke keer weer verbaast. Ga dat vreemde opzoeken" (Kerkinformatie van januari 2013). Op 23 december zongen we: "Hij is zo anders dan je dacht, hij brengt een nieuw geluid".

Vanwege onze geringe vertrouwdheid met de Ander staan liturgie en leerhuis op het kerkelijke programma. Daarbij luisteren we naar bijbelverhalen om voorbereid te zijn. Liturgie is immers godsdienstoefening, oefening dus. De ontmoeting waarom het gaat, kan elders zijn, met een dementerende of een bedelaar.

*Wat we echt nodig hebben: twee wandelschoenen en een routeboek (uit: Present, Gemeentemagazine voor Protestants Amstelveen-Buitenveldert).

Er is ook verschil tussen 1974 en 2013, als we kijken hoe gemeentelieden met elkaar te maken hebben. Kenmerk van de kerk van Van der Werf zijn kruispunten, waar mensen elkaar treffen. In 2013 ligt veel accent op liturgie, waarin de onderlinge communicatie bestaat uit vastliggende teksten. Tegelijk speelt het leerhuis met zijn mogelijkheden tot gedachtevorming en gesprek geen essentiële rol meer.

Waar gaat het om?

De vraag naar de functie van de Domkerk hangt samen met allerlei andere. Waar gaat het eigenlijk om? Om een zaak, namelijk het christendom, of een persoon, te weten de Heer, de Ander? En is de kennis daarvan toevertrouwd aan ons als kerk, wat ons vervolgens een taak bezorgt in de wereld, zoals pastoraat in de city? Of zijn wijzelf die wereld, die onder anderen door de Ander worden aangesproken? Kennen wij die Ander, of zegt Van der Werfs leermeester Karl Barth terecht "Wir haben Gott nicht"? Komen wij bijeen als kerk of tot kerk? Is de kerk de weg naar het heil, of wijst de kerk die weg vooral? Gaat het om de kerk of om het koninkrijk van "uw koninkrijk kome"? Waar wordt dat gerealiseerd? In onze concrete situatie? Nodigen we bij dit alles anderen uit om naar ons toe te komen of gaan wij op weg naar anderen, als onze bestemming? Wat is daarbij de functie van het kerkgebouw? Worden kerkleden bijvoorbeeld geroepen om dat te beheeren? Die vraag wordt onderstreept als in dat gebouw brieven worden gelezen uit vroege christelijke gemeenten die in andere ruimten bijeenkwamen, of als het PKN-blad Kerkinformatie van juli-augustus 'Mijn Kerk' presenteert, want dat is een internetkerk.

Gesprek

De Domkerkgemeente bereidt sinds 2011 nieuw beleid voor. In de samenleving is het plan ontstaan om het ingestorte deel van de Domkerk te herbouwen. Uitstekend onderwerp voor beleidsberaad, lijkt me, vooral omdat de vragen die zich daarbij aandienen, niet alleen gelden voor de voltooide kathedraal, maar ook voor het huidige gebouw. Hoe loopt de weg naar het antwoord daarop?

Op de PKN-communicatiedag hoorde tot de adviezen: wees niet bang voor het gesprek. De kerkelijke realiteit ziet er immers anders uit, ook in Utrecht. Ker-

kenraad en voorbereidingsgroep van de Domkerk hebben inmiddels eenmaal een enquête gehouden en tweemaal een gemeenteberaad. Die gingen over vragen van de opstellers. Het gesprek dat op de communicatiedag bedoeld werd, hoort nog tot de toekomst.

Zal de voltooide kathedraal de nieuwe plek worden voor het Citypastoraat?

In een andere gemeente kwam dat gesprek er onverwacht. Na een vraag van iemand van buiten draaide men daar middel en doel om: "We hebben gesprekken met elkaar met het oog op die beleidsnota. Maar wat is de betekenis van die nota? Is die niet vooral een middel om voor onderlinge betrokkenheid te zorgen tussen mensen die elkaar in de dienst niet spreken?" Vervolgens communiceerde men er op verschillende manieren met elkaar, onder andere via de sociale media. Als er een gemeentegesprek komt over de functie van het kerkgebouw, zal ik daaraan zeker deelnemen.

Bij het schrijven van deze bijdrage dacht ik onder andere aan:

- 750 jaar gotische Dom in Utrecht, CD en DVD (met een virtuele wandeling door de Domkerk vóór de orkaan van 1674). DeroDe3D, 2004.
- Als ik W!j word; nieuwe vormen van verbondenheid. Parthenon, 2010.
- Bram van de Geest. Lichaam en Geest van Christus; de theologie van de kerk en de Heilige Geest. Meinema, 2012.
- Ruud Ganzevoort. Spelen met heilig vuur; waarom de theologie haar claim op de waarheid moet opgeven. Ten Have, 2013.
- Bert Kuipers. Citykerken werken zo; veertig jaar Laurenspastoraat in Rotterdam. Narratio, 2011.
- Arjan Plaisier. De hartsag van het leven; visie op het leven en werken van de Protestantse Kerk in Nederland. PKN-Boekencentrum, 2011.
- Niek Schuman. Mijn jaren van geloven; voorgoed verleden, blijvend visioen. Meinema, 2012.
- Peter Verhoeff. Molensteen, in Kerkinformatie nr. 200 van febr. 2012, en: De kerk heeft lef nodig, in Kerkinformatie nr. 210 van jan. 2013 (te vinden op internet).

KERKENNACHT 2013, EENTERUGBLIK:

Vrolijk, prachtig, ontroerend, gezellig en indrukwekkend

Arie Noordermeer

Op vrijdag 21 juni beleefde Utrecht zijn vierde Kerkennacht. Zo'n veertig kerken, kapellen en kloosters opende hun deuren. De afgelopen maanden heeft de Stuurgroep Kerkennacht hard gewerkt aan een goede voorbereiding. En dan is het zover. Welke locaties bezoek je dan als coördinator van de Kerkennacht? Eigenlijk zou je ze alle plekken willen aandoen, want ieder heeft zich op z'n eigen manier met veel enthousiasme ingezet voor een mooi programma. Maar veertig kerken op één avond lukt met de beste wil van de wereld niet. Ook ik moest keuzes maken.

's Middags eerst nog even gefoldderd met de Rijdende Kerk als publiekstrekker in de Steenweg. Leuke gesprekken met argeloze voorbijgangers.

Mijn rondgang startte 's middags rond 16.00 uur bij het Stiltecentrum in Hoog Catharijne. Zij fungeerde als centrale ontvangst- en verwijspolek namens de Utrechtse kerken. De vlaggen hingen er, de kapel was open, het promotiemateriaal lag klaar en de koffie was gezet. Na een gezellige babbel met de mensen van het Stiltecentrum vervolgde ik mijn trip naar Zuilen. De St. Jacobuskerk begon de Kerkennacht met een maaltijd - samen met de protestantse Bethelkerk. Mooi zo'n lokale oecumene: een katholieke kop soep en een protestantse tonijn-salade en dan weer snel verder naar de Jeruëlkapel.

Kinderkerkennacht

Daar krioelde het van vrolijke zwarte en witte kindertjes. Sjoelen, buttons maken, krijten op de stoep en grabbelen in een ton. Ondertussen kreeg ik een rondleiding langs de prachtige schilderijenexpositie van een oud-gemeentelid. Na een hartelijk afscheid begaf ik me naar de aan-

*Twee sloepen met zingende theologen in de Oudegracht, klinkende opmaat voor de Kerkennacht. (Arie Noordermeer)

legsteiger naast de Monicabrug in afwachting van een groep zingende theologen in een sloep. Iedereen was op tijd. Snel de vlaggen aan stuurboord en bakboordzijde gehangen en dan maar varen - en zingen natuurlijk! Applaus vanaf de wal. Mensen bleven nieuwsgierig staan. Snel aan wal gegaan om hen programmaboekjes van de Ker-

kennacht te geven. Na een miniconcertje, samen met een tweede met theologen gevulde sloep, voor de stadhuisbrug zetten de sloepen koers naar de Augustinuskerk aan de Oudegracht.

Opening

Daar stond kardinaal Eijk op de kade om de leden van het Vocaal

Theologenensemble te verwelkomen. Als zingend begaf men zich de kerk in waar de kardinaal een openingstoespraak hield. Eén zin beleef me bij. Het was een citaat van paus Franciscus. Die had gezegd dat de daadwerkelijke eenwording van alle christelijke kerken nog steeds het doel van de oecumene is. Een lange weg? Jawel, maar vergeet dan niet dat we al een heel lange weg achter ons hebben... Daarna een openingsconcert. Prachtig! Wat houd ik van die Engelse koormuziek!

Nog even tijd voor een bezoekje aan de Hersteld Apostolische Zendingkerk aan de Herenweg. Een nieuwe deelnemer. Weinig bezoekers, maar wel vriendelijke mensen en lekkere koffie. Inhoudelijk nogal zware kost, want in vijftien minuten kreeg ik de nodige dogma's en symboliek van dit kleine kerkgenootschap aan-

* Uiteraard veel koorzang in de Kerkennacht (foto André Staal).

gereikt. Wel een mooie maquette van de joodse tabernakel.

Karin Bloemen

Dan snel door naar de Domkerk om Karin Bloemen te begroeten. Ze had er zin in. Mooie liedjes en behartenswaardige teksten. Ondanks haar flamboyante hoepelrok lukte het de kansel te beklimmen. De wereld op je schouders. Dat was het thema van haar Preek van de Leek. Een astroloog had haar ooit gezegd dat ze een te groot verantwoordelijkheidsgevoel had. Een conclusie waar ze het beslist niet mee eens was. Een mens heeft veel soorten verantwoordelijkheden: voor je medemens, voor je eigen spiritualiteit, voor je eigen geluk, voor de aarde en ga zo maar door. Het belangrijkste is dat iedereen een juiste balans vindt tussen die verantwoordelijkheden.

Chillen

Dan is het inmiddels al bijna middernacht en ik begeef me naar De Meern om een kijkje te nemen bij de Metaalkathedraal. Daar is een indrukwekkende documentaire bekeken over armoede in de verschillende werelddelen. We streken neer op zitzakken en in een geanimeerd gesprek ging het over armoede, maar ook over hoe het is om kerk te zijn in Leidsche Rijn.

Geertekerk

Ten slotte arriveerde ik bij mijn eigen kerk: de remonstrantse Geertekerk. Als een van de weinige plekken was deze kerk de hele nacht geopend. Prachtig om rond de klok van tweeën in het koor van de kerk Taizéliedertjes te zingen. Daarna een kapittelgesprek, geheel volgens de traditie in kloosters. Ds Heine Sybrand had de rol van abt en legde de groep de vraag voor wat de kern van religie was. Luisiterend, zwijgend en sprekend wisselde jong en oud hun argumenten en gevoelens. Aan het eind sloop ik tijdens een muzikale improvisatie stilletjes weg. Het was intussen 3.30 uur; tijd om naar bed te gaan. De Kerkennacht 2013 zit er voor mij weer op. Op naar 2015!

THEMA-OCHTENDEN IN DE BETHELKERK

De kunst van het ouder worden

Jorine de Klerk en Auli van 't Spijker

"Tussen zestig en tachtig is prachtig; tussen tachtig en honderd bedonderd", verzuchtte een oude dame. Waarom 'bedonderd'? "Omdat mijn lichaam het steeds meer laat afweten, en niet alleen mijn lichaam, ook mijn geest. Bovendien wil je niet weten hoe vaak ik dit jaar al naar een uitvaart ben geweest", zo zei ze.

Met hen voor wie het leven nog 'prachtig' is en met hen die zich 'bedonderd' voelen, willen we in

de Bethelkerk zoeken naar hoe het ouder worden ook geluk en niet alleen grijsheid zou kunnen brengen. In het najaar zijn er drie open ochtenden over het thema: 'De kunst van het ouder worden'. De eerste thema-ochtend is op 19 september.

In onze samenleving wordt ouder worden vaak alleen maar gezien als een proces van aftakeling. En zeker, we kunnen niet ontkennen, de problemen in deze laatste levensfase zijn vaak groot: verlies van geliefden, verlies van gezondheid, verlies van zelfstandigheid. De tijd heelt geen wonden meer, zoals vroeger,

maar maakt die alleen maar groter. Je incasseringsvermogen wordt minder. Het is verschillend hoe mensen hierop reageren. Je kunt verongelijkt worden, of verbitterd, of vaker nog angstig en depressief. Depressiviteit wordt wel bejaardengriep genoemd, zo vaak komt het voor. Maar we kunnen ook de ouderdom leren zien als uitdaging, als kans die ons uiteindelijk vrede en vreugde wil geven. Hoe kunnen we elkaar daarin steunen?

Vervolg in voorjaar

Op de drie ochtenden in het najaar willen we met elkaar praten aan de hand van drie thema's:

'leren accepteren en beamen van het ouder worden' (19 september), 'meer geluk dan grijsheid' (oktober) en 'de kunst van het loslaten' (november). De ochtenden zijn in de Bethelkerk op donderdag van 10.00 uur tot 11.30 uur. Iedereen vanaf 65 jaar is welkom. De ochtenden worden voorbereid door Jorine de Klerk uit de Bethelkerk en Auli van 't Spijker uit de Oranjekapel, waar in het voorjaar van 2014 een vervolgsérie themabijeenkomsten zal zijn.

Als rode draad loopt door alle ochtenden heen de vraag: Wat is God al aan het doen in je leven? Hoe kunnen we ons ouder wor-

den leren zien in het licht van zijn Liefde? We willen als afsluiting een gezamenlijke bijeenkomst houden, als voorbereiding op een kerkdienst in het voorjaar die dit thema zal hebben.

Ook de film 'Amour', een film over een echtpaar op hoge leeftijd, zal stadsbreed in het voorjaar draaien. Over de vervolgsérie thema-ochtenden in het voorjaar in de Oranjekapel volgt nader bericht.

Wij hopen u te ontmoeten op de themap-ochtenden in de Bethelkerk en later in de Oranjekapel, en dat wij elkaar tot zegen mogen zijn.

Expositie 'Van stappen en landschappen' in de Tuindorpkerk

Sjouke Sytema

Tot 1 september exposeren Jos en Hilde Peters, vader en dochter, hun foto's van de tocht naar Santiago de Compostela in de Tuindorpkerk (hoek Van Riellaan/Suringarlaan te Utrecht). Hun werk is zaterdag 13 juli van 15.00 tot 17.00 uur te zien, als ook elke zondag na de dienst, vanaf ongeveer 11.30 uur.

De werken van beide kunstenaars hebben een ingetogen karakter en bewerkstelligen een meditatieve sfeer. De expositie brengt twee projecten bij elkaar: 'El Camino Caminando', zwart-witfoto's van Jos Peters (www.jpeters.nl) en '255088 voetstappen', voetstapfoto's van Hilde Peters (www.hildepeters.nl).

Jos Peters (Groesbeek, 1944) is autodidactisch fotograaf die zich schoolde bij het Utrechts Centrum voor de Kunsten en het Amsterdams Centrum voor Fotografie. Fotograferend zoekt hij een balans tussen het 'maken' en het 'vinden' van foto's. Hilde Peters (Utrecht, 1983) studeerde in 2012 af aan de Academie voor Beeldende Vorming in Tilburg. Tijdens haar opleiding raakte ze gefascineerd door bezittingen, herinneringen en het vasthouden hiervan.

El Camino caminando

Jos Peters liep ruim tien jaar geleden de Camino Francés, de oude

pelgrimsweg naar Santiago de Compostela en legde zijn ervaringen vast in een aantal zwart-witfoto's. In 2011 liep hij een gedeelte van de weg opnieuw, nu samen met zijn dochter Hilde Peters die de tocht op een heel andere manier vastlegde. Het pelgrimsgebeuren op de Camino is misschien wel een van de meest gefotografeerde onderwerpen op aarde. Alles is al duizenden malen vastgelegd: kleurrijke mensen, volgepakte rugzakken, vrolijke groepjes, scheefgelopen schoenen, zonbeschenen landschappen, glimmende poncho's in regen en mist en de overal aanwezige gele pijlen.

Toen Jos Peters voor de eerste keer de Camino Francés liep, had hij een analoge camera bij zich met een vaste 50 mm-lens en een handvol zwart-wit filmpjes in de rugzak. Hij wilde verder kijken dan het alledaagse Caminogebeuren, hoe fotogeniek dat soms ook was. Het werden foto's van lege wegen in kale landschappen en van mensen en dingen aan de kant van de weg die ogenschijnlijk niets met de Camino van doen hebben. Het is een blik naar buiten, maar op een andere manier ook een blik naar binnen die misschien het hart van de Camino raakt. Wandelend en kijkend lijken landschappen, mensen en voorwerpen een andere, diepere betekenis te krijgen, een betekenis die ontstaat uit de context van het pelgrimerend op weg zijn. Een beslagen plastic fles in het gras, een achtergelaten jas, een open raam met uitzicht op een ander open raam, een vrouw die over een drempel stapt, kijk maar, je ziet meer dan je oog registreert.

255088 voetstappen

Naast het werk van Jos is in de Tuindorpkerk ook het werk '255088 voetstappen' van Hilde

*'Voetstap' van Hilde Peters.

Peters te zien. Het categoriseren van gevoel en herinnering is de basis van dit werk, dat ontstond tijdens de voettocht naar Santiago samen met Jos. Elke dag hielden zij bij hoeveel stappen ze zetten met behulp van een stappen-teller. Aan de hoeveelheid stappen koppelden zij hun reisverslag: *stap 76052, Hilde's eerste blaas*. Hierbij verzamelde Hilde de stappen ook letterlijk: onder haar linkerschoen bevestigde zij een papier met plakplastic, waarmee ze bij elke stap een beetje van de Camino meenam. Door dit dagelijkse ritueel ontstond er een extra verbintenis met duizenden voorgaande pelgrims, die de weg allen

met hun eigen redenen aflegden. Het werk '255088 voetstappen' maakt de reisherinneringen van Jos en Hilde zintuiglijk en inzichtelijk. Iedere dag op de Camino is anders, en dat is te zien, voelen en ruiken aan de stappen die ze meenam.

De eigenlijke papieren met de voetstappen zijn bewaard gebleven, en veranderen door de tijd nog steeds. Ze worden droger, stoffiger en kwetsbaarder. In de Tuindorpkerk zijn foto's met vergrotingen van de voetstappen te zien, zodat elk detail zichtbaar is.

Identiteit van de vierplek Bethelkerk

Tineke Zijlstra

De commissie Bethelkerk heeft de identiteit van deze vierplek als volgt verwoord: "De protestantse gemeente rondom de Bethelkerk in Utrecht laat zich typeren als een geloofsgemeenschap die vanuit de Woordverkondiging dienstbaar present wil zijn in de samenleving."

En verder: "Het verkondigen van het Woord van God vindt vooral plaats in de zondagse eredienst, die centraal staat in geloofsgemeenschap, maar ook in de verschillende kringen en bijeenkomsten. We verlangen er naar dat ieder op zijn of haar eigen manier Christus navolgt. We kiezen er voor om dat vooral voor en in de eigen wijk

gestalte te geven en van hieruit ook elders dienstbaar te zijn. Ons Kerk-zijn is een 'gezamenlijke trektocht', waarbij we in vertrouwen gaan."

Dit was het onderwerp voor een gemeentegesprek na de dienst van zondag 23 juni. In groepen aan de tafels, met aan iedere tafel ook een of meerdere commissieleden, werd hierover doorgesproken. Belangrijkste vragen: herkennen we ons in deze tekst of moet hij (op onderdelen) worden aangepast? En hoe kijken we naar de toekomst?

Met bijna veertig gemeenteleden werden de gesprekken gevoerd. Het was een goede en zinvolle bijeenkomst. De identiteit is belangrijk voor de toekomst en het nog op te stellen beleidsplan. Daar wil de commissie de hele wijkgemeente in betrekken.

Anneke de Klerk

Op zondag 16 juni was het eindelijk zo ver: twee jaar nadat ds Harry Wim Wierda afscheid nam van de gemeente kon ds Toos Wolters als nieuwe gemeentepastor verbonden worden. De kerk zat goed vol met familie, afgevaardigden van de kerkenraad, collegae, oud- gemeenteleden uit Maarn en de eigen gemeenteleden uit Overvecht. Ds Erna Treurniet, de buurtpastor van Overvecht leidde de viering.

De schriftlezing was uit Lucas 7:36-50, het verhaal over Jezus, die bij Simon, een farizeër wordt uitgenodigd voor de maaltijd. Een zondares, die mee naar binnen was gegaan, ging Jezus' voeten inwrijven met geurige olie. Daarvoor had ze gehuild en met haar tranen zijn voeten afgewassen en met haar haar ze afgedroogd. Ook kuste ze zijn voeten. Dit was een goed voorbeeld voor Simon, die de begroetingsrituelen naar Jezus had nagelaten. Vanwege deze liefdevolle toewijding werden de

zonden van de vrouw door Jezus vergeven.

Erna: "Dit verhaal gaat over geloof en liefde. We poetsen de zonde niet weg. Jezus laat zich in met mensen waar je niet mee omgaat. Jezus laat het toe dat zij hem eert op haar manier met aandacht en kundigheid: een voetmassage met goede olie. Jezus ontvangt wat zij te geven heeft: veel liefde en het geloof, dat de Eeuwige bereikbaar is, om machten te breken die mensen in de greep houden. Het geloof om te weten dat je mag zijn wie je bent. We leren hier om te kijken wat iemand in huis heeft aan liefde en geloof."

Rekenschap

Na de overweging beloofde de gemeente, dat zij ds Toos Wolters aanvaardt, haar helpt en terzijde staat en in haar gebeden gedenkt. Ook beloofde de gemeente, dat

* De zegen wordt gevraagd over de bediening van ds Toos Wolters, in de Johannescentrumgemeente. Links naast de nieuwe predikant staat ds Erna Treurniet, die haar in het ambt bevestigde (foto Anneke de Klerk).

ze met haar de weg ten leven gaat en elkaar rekenschap geeft van de hoop die in een ieder is. Het prachtige lied dat volgde:

'Gods woord zo dikwijls afgeschreven', werd gecomponeerd door Wick Gispén, de cantor. Daarna liet ds Toos Wolters

horen dat ze gelooft dat deze gemeente haar geroepen heeft om haar voorganger te zijn en dat ze zich door God zelf tot deze dienst geroepen weet. Zij wil samen met deze gemeente zich binden aan het bevrijdende woord van God. Daarnaast beloofde ze, dat zij trouw en volharding toezegt in het werk dat de gemeente haar opdraagt en dat ze betrouwbaar is voor God en mensen.

Daarna werden haar de handen opgelegd door een groepje mensen, die haar heel na staan en met wie zij nauw gaat samenwerken. Er werd nog een mooi lied gezongen: 'De geest van God is een dans' van Marijke de Bruijne. Toos las gesproken tekst voor in combinatie met de piano, erg mooi.

De zegen werd door Erna en Toos gezamenlijk gegeven en uitgesproken. Het was een feestelijke en mooie viering.

Ds Toos Wolters verbonden aan de Johannescentrumgemeente

Maaltijd voor maaltijd: 19 mille

Arja Smits

Na vier maanden hard werken is het project Maaltijd voor maaltijd afgelopen. We hebben veel giften binnen gekregen via de Pniëlkerk, daarvoor willen wij u hartelijk bedanken! De totaalopbrengst van de Pniëlkerk is 540 euro, wat de diaconie aanvult tot het mooie bedrag van duizend euro. Daarnaast zijn er nog een aantal giften binnen gekomen vanuit andere kerken, heel erg bedankt, namens de kinderen in Mauritanië!

De totale opbrengst van ons project is € 19.086,29, een supermooi bedrag waarmee stichting Silent Work het landbouwproject in Mauritanië kan realiseren. Wij zijn super trots op dit bedrag! Het duurzame project dat Silent Work met het geld start bestaat uit de aanleg van een moestuin (van anderhalve hectare) met omheining en bewerking van de grond, de realisatie van een watervoorziening voor het hele dorp, de aankoop van geiten, schapen en kippen, de aankoop

van zaden, de inhuur van een landbouwexpert, de coördinatie van het project en kennisontwikkeling van de lokale bevolking over het verbouwen van gewassen en gezonde voeding. Silent Work zal het project vijf jaar lang begeleiden, waarna het zelfstandig door kan gaan.

Wie alsnog een bijdrage aan het project wil overmaken, kan dat doen op rekeningnummer 777 9032 96 ten name van J. van Schagen/M.L. van Kesteren. Wie op de hoogte wil blijven van de vorderingen van het project, kan kijken op de website www.maaltijdvoormaaltijd.nl of op facebook: www.facebook.com/maaltijdvoormaaltijd. De website van de stichting Silent Work is: www.silentwork.org.

** Het pr-team van 'Maaltijd voor maaltijd' heeft de symbolische cheque van het behaalde eindbedrag, ruim negentienduizend euro, overhandigd aan de oprichtster van Silent Work, Woodi Oosterom. Van links naar rechts op deze foto: Margriet Schager, Anke de Brouwer, Woodi Oosterom, Judith van Schagen, Rianne Wolters, Monique van Kesteren en Arja Smits.*

Schenking extra stimulans voor samenwerking Catharijneconvent en Joods Historisch Museum

Museum Catharijneconvent en het Joods Historisch Museum hebben beide een ruimhartige particuliere schenking ontvangen, met een totaalbedrag van negentigduizend euro. Het behoud van het christelijke en joodse erfgoed is de grootste drijfveer voor deze donatie.

De anonieme schenker is van mening dat beide musea hierin een belangrijke taak hebben. De schenking is een verdere stimulans voor de bestaan-

de samenwerking tussen de twee musea.

De beide musea presenteren cultureel en religieus erfgoed van ons land. De verzameling van het Joods Historisch Museum bestaat uit bijzonder joods cultureel erfgoed. Museum Catharijneconvent beheert de belangrijkste collectie kunst- en cultuurhistorische objecten van het Nederlands christelijk erfgoed. De musea vinden elkaar in gezamenlijke doelstellingen en het belang de kennis op het gebied van religieus erfgoed te borgen.

"Verdere verdieping van kennis kunnen we alleen realiseren door het werven van extra middelen", aldus directeur Marieke van Schijndel. "We zijn de donateur zeer dankbaar dat hij dit mogelijk maakt. In een tijd waarin de kennis van het religieuze erfgoed afneemt, is dit dringend noodzakelijk." Joël Cahen, directeur van het Joods Historisch Museum: "Samenwerking is ook voor het Joods Historisch Museum van groot belang. Particuliere bijdragen uit een brede kring zijn essentieel voor het voortbestaan van het JHM en het bij het

JHM behorende Joods Cultureel Kwartier."

Beleidsplan

De musea hebben in hun beleidsplannen voor 2013-2016 de intentie uitgesproken om intensiever te gaan samenwerken. Dit wordt nu extra gestimuleerd door de donatie. De musea werken aan gezamenlijke programmering en structurele samenwerking op het gebied van cultuureducatie.

In Museum Catharijneconvent is onlangs de afdeling 'Erfgoed in

kerken en kloosters' opgericht. Deze staat beheerders van religieuze voorwerpen bij in de zorg voor het erfgoed dat in kerken en kloosters wordt bewaard en gebruikt.

Het Joods Historisch Museum speelt een grote rol in het inventariseren en bewaren van het joodse erfgoed in heel Nederland.

De musea zullen de inhoudelijke kennis over en weer inzetten en waken over dit voor Nederland belangrijke erfgoed.

(persbericht)

museum Catharijneconvent Utrecht

(advertenties)

À Dieu *Waardig afscheid nemen in het Licht van de Eeuwige*

Geen band (meer) met de kerk, maar wel een christelijke uitvaartplechtigheid? De voorgangers van À Dieu zijn bereikbaar op 085 - 489 49 01 (9-21 uur).
Initiatief: Protestantse Gemeente Utrecht (PKN)
www.adieu-uitvaartdiensten.nl

 Lauteslager
makelaars bv sinds 1850
Catharijnesingel 100
3511 GV Utrecht
NVM
fax 030-231 83 88
www.lauteslager.nl
makelaars@lauteslager.nl
030-231 51 86

**Woninginrichting
Ter Hoeve**
Voor meubelovertrekken
en meubelreparaties
Bel: (030) 26 17 605
en wij komen langs voor
prijsopgaven.

INSTALLATIEBEDRIJF VOSSEBELT B.V.

- Installatiebedrijf Vossebelt B.V. is ruim 40 jaar een betrouwbare partner voor de aanleg en onderhoud van installaties in kantoren, bedrijfsruimten, scholen, kerken en ook in particuliere woningbouw.

UNETO VNI

INSTAL

WV

WV

WV

WV

WV

WV

WV

WV

WV

Bij ons kunt u dus terecht voor:

- * centrale verwarming
- * ventilatie en luchtbehandeling
- * koeling
- * meet- en regeltechniek
- * service en onderhoud
- * verhuur, lease en verkoop CV-ketels
- * dak- en zinkwerk
- * sanitair
- * riolering
- * gas
- * water
- * stadsverwarming

• bel gerust voor een vrijblijvende offerte

• Pakketboot 5 - 3991 CH Houten
Tel. (030) 2885108 - Fax (030) 2871044
Internet: www.vossebelt.org
• U vindt ons op bedrijventerrein de Meerpaal

**Vervanging
HR combiketel
vanaf
€ 1.750,-
(incl. montage
en 19 % BTW)**

Citypastoraat
Domkerk

De zomerdiensten in de Domkerk hebben altijd een wat soberder karakter in verband met de vakantie van de Domcantorij. Maar natuurlijk is er iedere zondag een dienst van Schrift en Tafel en bent u ook hartelijk welkom bij het dagelijks middaggebed om 12.30 uur en bij de vespers van zondag- en woensdagavond om 19.00 uur. De week kunt u opstarten met de ochtendgebed iedere maandag om 7.00 uur. Ook de concerten van de Zaterdagmiddagmuziek gaan in de zomer gewoon door. Wekelijks om 15.30 uur is er in de zomermaanden een orgelconcert. In de zomermaanden wordt de laatste hand gelegd aan de folder met de activiteiten voor het komende seizoen. Ook de op website staat alles vermeld wat er in de Domkerk gebeurt. Zie www.domkerk.nl Daarnaast geeft de Domkerk ook een digitale nieuwsbrief uit. U kunt zich hiervoor aanmelden via nieuws@domkerk.nl

Eglise Wallonne
(Pieterskerk)

De beroepscommissie voor de benoeming van een nieuwe dominee heeft de kerkenraad gevraagd een beroep uit te brengen op dominee Michel Badry. De kerkenraad van de Eglise Wallonne van Utrecht heeft een beroep uitgebracht. Het wachten is nu op het antwoord van de beroepen predikant. Vanaf dinsdag 2 juli is de kerk weer geopend voor Kerken Kijken. De kerk is open van dinsdag tot en met zaterdag van 11.00 uur tot 17.00 uur.

Jacobikerk

Op zaterdag 13 juli houdt Mama Jacobi de jaarlijkse picknick op het terrein achter Theehuis Rhijnauwen aan de Rhijnauwenselaan 16 in Bunnik. Alle gemeenteleden, van groot tot klein, zijn vanaf 16.00 uur van harte welkom! Iedereen mag zelf gebakken, gekookt of gekocht eten/drinken meenemen, zodat het in allerlei opzichten vast een heerlijke bijeenkomst wordt. Handig voor de picknickmand zijn ook: drinken, bakers, bordjes en bestek. En een kleed natuurlijk. Neem ook schepjes, ballen, vliegers en ander speelgoed mee voor zowel kinderen als volwassenen. Bij slecht weer wordt de picknick afgelast. Daarom is het handig als je van tevoren even mailt, zodat we je zo nodig kunnen bereiken: cdplezier@gmail.com. Tienermeiden in de Jacobikerk kunnen samen gaan bakken, thee-drinken in de stad, creativiteit

ontplooiën, lachen en serieus zijn, spelletjes doen, samen eten en op zoek gaan naar Gods plan in hun leven. Wie andere meiden uit de Jacobikerk wil leren kennen en zin heeft in gezellige momenten samen, kan een mailtje sturen naar r Else: elsevanwalderveen@live.nl. Alle meiden die op de middelbare school zitten, kunnen reageren. Bedoeling is, om een keer in de twee of drie weken op maandagavond of zaterdagmiddag bij elkaar te komen. Meiden: van harte welkom om mee te doen en mee te denken!

Johannescentrum-
gemeente

Op zondag 14 juli gaan we “zeuren over de theorie” (Lucas 10: 25-28) of “doen wat er moet gebeuren?” Kiezen we voor het laatste en “Tot (welke prijs?)” Daarover gaan we het hebben op 14 juli. Het is de laatste zondag voor de zomer waarin we met het koor mooie liederen gaan zingen. Voorganger is ds Cees van Steenis. Ook op 21 juli gaat ds Cees van Steenis voor, dan is er een woord en tafelviering samen met de gemeenteleden van de Jeruëlkapel. Op 28 juli is er een woordviering in de Jeruëlkapel om 10.00 uur. Op 4 augustus gaat pastor Jos Hettinga voor in een woordviering. De vieringen in het Johannescentrum beginnen om 10.30 uur.

Marcuskerk-
Wilhelminakerk

Marcuskerk
Zondag 14 juli gaat ds Hans Koops voor in een hele bijzondere dienst: een ‘tienerdienst-PLUS’ (zie elders in dit nummer). De lezing op deze zondag is de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan uit Lucas 10:25-37. Zondag 21 juli gaat ds Meynen voor in de Marcuskerk. Op dit moment is niet bekend wie er in de Wilhelminakerk voorgaat. Op 28 juli is de voorganger ds Hans Koops, evenals op 4 augustus.

Wilhelminakerk
In de Wilhelminakerk gaat op 4 augustus onze oud-wijkpredikant ds Jacqueline Broeyer voor. Op 4 augustus is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk. Zie voor meer informatie onder vespers in Zuidoost.

Het is vakantietijd, dus veel werk (maar niet alles) in de gemeente ligt stil. Misschien een goede tijd om eens na te denken over de vacatures bij de verschillende groepen. Het kindernevendiensteam zoekt nieuwe medewerkers, na vertrek van enkele leden en ook de Marcuscantorij kan versterking gebruiken. Op onze website kunt u vinden bij wie meer informatie is te verkrijgen. Op 18 juni kregen onze predikant en zijn vrouw het tweede kleinkind binnen twee maanden. Deze keer is het een kleindoch-

WIJKNIEUWS

ter: Lotte. Wij feliciteren Hans en Beatrix Koops van harte met dit wonder van nieuw leven.

Zondag 14 juli om 10.00 uur is er weer viering van het Heilig Avondmaal. Ds Carol van Wieren gaat voor. Er is kindernevendienst voor alle basisschoolgroepen. Zondag 21 juli gaat Jan van der Wolf uit Amsterdam voor in de ochtenddienst. Er is kindernevendienst voor alle basisschoolgroepen. Voor zondag 28 juli is de voorganger nog niet bekend. Zondag 4 augustus gaat ds A. Haasnoot voor. Er is kindernevendienst voor alle basisschoolgroepen. Op 17 juni is Lydia Kansen-Brasz door de Nieuwe Kerk beroepen als missionair predikant voor een periode van vier jaar. Dit beroep is eind juni door Lydia Kansen-Brasz aangenomen. Haar voorname is om op 1 september te starten met haar werkzaamheden voor de gemeente.

Op zondag 14 juli gaat ds Harry Zeldenrust voor. De vierde zondag van de zomer lezen we uit het evangelie het verhaal over de barmhartige Samaritaan, Lucas 10 : 25 - 37. Jezus vertelt deze gelijkenis als antwoord op de vraag wat het belangrijkste is in het leven. Je moet je houden aan de wet van God en die wet is volstrekt helder, maar een verhaal maakt de wet concreet. Het antwoord van Jezus is ook een uitdaging: doe maar zoals in het voorbeeld! We lezen uit het eerste testament ook over de eenvoud van de wet, Deuteronomium 30: 9 - 14. Maak het je niet te moeilijk met allerlei vragen en redeneringen. Maak het je niet te gemakkelijk als het op daden aankomt. Organist is Ko Zwanenburg. Op zondag 21 juli is René Kil de voorganger en Dorien Schouten de organist.

Uit het Oude Testament lezen we Deuteronomium 30: 11-20 over de keuzes die Mozes het volk Israël op weg naar het beloofde land voorhoudt en we zetten de lezing voort uit Lucas. Deze zondag Lucas 10: 38-42, het verhaal van Maria en Marta. Geen spectaculair verhaal met ogenschijnlijk weinig betekenis, maar het kan weleens zijn dat juist dit verhaal duidelijk maakt welke keuzes in gedrag mensen toen en nu steun en richting kunnen geven in het leven, of juist mensen kunnen verwarren. Hoeveel Maria en Marta zijn wijzelf, maar ook in onze cultuur? Op zondag 28 juli gaat ds Barend Wallet uit Houten voor en is Dorien Schouten de organist. Altijd en overal hebben mensen gebeden. In alle godsdiensten en met verschillende godsvorstellungen. Het gebeurt binnen en buiten de kerk. Het bijzondere van de lezingen voor deze zondag is het adres. In de christelijke gemeente spreken we over God op grond van hoe Hij zich heeft laten kennen in de geschiedenis

van Israël en in Jezus Christus. God spreekt tot Abraham en Abraham spreekt tot God vanuit een vertrouwensrelatie. Wanneer in het Evangelie de leerlingen vragen hen te leren bidden, volgt een richtinggevend antwoord: open je leven voor zijn Naam, zijn rijk, zijn wil en je zult merken hoe God in ons leven ruimte schept voor de omgang met hem. De lezingen zijn Genesis 18 : 20-31 en Lucas 11 : 1-13 en we zingen psalm 68, psalm 138 en gezang 294 (nieuwe liedboek 756). Op 4 augustus is ds Kees Bouman voorganger en Berry van Berkum organist. We lezen Prediker 2: 1-11 waarin het breeduit genieten van het leven, het leven als het ware leegdrinken, allemaal maar lucht wordt genoemd en najagen van wind. De gelijkenis die we in Lukas 12: 13-21 horen, scherpt het nog aan: heel je leven hard werken, dan verdien je toch rust, daar heb je toch naartoe geleefd?! Maar de man in de gelijkenis wordt een dwaas genoemd en sterft diezelfde nacht dat hij meent zijn schapjes op het droge te hebben. In beide lezingen gaat het er niet om dat we vooral met de dood bezig moeten zijn, integendeel, we zijn betrokken op het leven, op een leven in vrijheid en vreugde, je mag ook zeggen betrokken op een leven voor Gods aangezicht. Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk. Meer informatie staat bij ‘Vespers in Zuidoost’ in dit nummer.

Pniëlkerk –
Triumfatorkerk
(West)

Zondag 14 juli nemen in de Pniëlkerk enkele kinderen uit groep 8 afscheid van de kindernevendienst. De voorganger in deze dienst is Kelly Keasberry. In de Triumfatorkerk gaat dan ds Margo Trapman uit Koog aan de Zaan voor. Gedurende de rest van de maanden juli en augustus zijn er gezamenlijke zomerdiensten van de twee brandpunten, eerst drie keer in de Pniëlkerk en vervolgens drie keer in de Triumfatorkerk. Op 21 juli gaat ons gemeentelid en consulent ds Jaspert Slob voor, de twee zondagen daarna gemeentelid Sijbrand Alblas. Zondag 14 juli wil de kerkenraad de gemeenteleden rond de Pniëlkerk weer even ‘bijpraten’, na de kerkdienst in de wijkzaal. De belangrijkste onderwerpen zijn de beroepscommissie voor de te beroepen predikant en de ‘gebouwencommissie’ die zich buigt over praktische afspraken en problemen met betrekking tot het gebruik van de Wijkplaats. Gemeenteleden rond de Triumfatorkerk ontvangen zo spoedig mogelijk een brief met informatie, of hebben deze inmiddels al ontvangen. In dat brandpunt is ook een ‘afscheidcommissie’ actief voor alles wat te maken heeft met de overgang naar Parc Transwijk begin september.

Zoals al eerder vermeld wordt er al druk geoefend om met veel plezier te zingen uit het nieuwe

liedboek. De komende weken zal een groepje gemeenteleden de gemeente ondersteunen. Hoe een en ander klinkt kunt u zelf ervaren iedere zondag tussen 10.00 uur en 11.30 uur. De oude liedboeken doet u natuurlijk niet zomaar weg. Ook hier heeft gelukkig iemand over nagedacht. Met deze liedboeken is nog veel te doen. Niet weg doen dus, maar kijk even op de website van de Tuindorpkerk, www.tuindorpkerk.nl. En kijkt u naar dit artikel, kijk dan even verder op de prachtige website. Vol met informatie en foto's. Het bekijken meer dan waard, vanuit uw luie stoel, of op een zonnig strand.

Zuilen (Bethelkerk
en Oranjekapel)

Bethelkerk
Na de dienst van 23 juni hebben we afscheid genomen van onze vicaris, Sifra Baayen-Op 't Land. Sifra heeft in de tijd dat zij bij ons was met veel gemeenteleden gesproken. Aan de hand van deze gesprekken, haar waarnemingen tijdens de diensten en het koffiedrinken na de diensten en het bijwonen van diverse vergaderingen heeft Sifra een beeld gekregen van onze vierplek. Bij haar afscheid heeft zij ons in een presentatie laten zien waar onze sterke en zwakke kanten liggen. Maar ook de kansen en valkuilen. Daarmee heeft zij de commissie enorm geholpen bij het opstellen van de identiteit, wat zijn wij voor wijkgemeente, en het nog op te stellen beleidsplan. Met een mooi boeket veldbloemen en een boek namen we afscheid. Sifra is nu bijna klaar voor predikant en we wensen haar succes met haar verdere studie en alle goeds voor de toekomst. Ze heeft veel meer dan het gewone, voor onze wijkgemeente gedaan. We zijn dankbaar met dat wat zij ons gaf.

LEESROOSTER

De komende weken vermeldt het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap de volgende bijbelgedeelten:

zo 14 juli	Lucas 10:25-37
ma 15 juli	Lucas 10:38-42
di 16 juli	Genesis 12:1-9
wo 17 juli	Genesis 12:10-20
do 18 juli	Genesis 13:1-18
vr 19 juli	Genesis 14:1-16
za 20 juli	Genesis 14:17-24
zo 21 juli	Genesis 15:1-11
ma 22 juli	Genesis 15:12-21
di 23 juli	Genesis 16:1-16
wo 24 juli	Genesis 17:1-14
do 25 juli	Genesis 17:15-27
vr 26 juli	Genesis 18:1-15
za 27 juli	Genesis 18:16-33
zo 28 juli	Lucas 11:1-13
ma 29 juli	Lucas 11:14-28
di 30 juli	Psalms 58
wo 31 juli	Lucas 11:29-36
do 1 aug	Lucas 11:37-54
vr 2 aug	Psalms 59
za 3 aug	Lucas 12:1-12
zo 4 aug	Lucas 12:13-32
ma 5 aug	Lucas 12:33-40
di 6 aug	Genesis 19:1-11
wo 7 aug	Genesis 19:12-29
do 8 aug	Genesis 19:30-38
vr 9 aug	Genesis 20:1-18
za 10 aug	Hebreeën 10:19-39

Lezer, maar geen abonnee?

Met deze bon verzekert u zich elke twee weken van actueel Utrechts kerknieuws. Oecumenisch van geest, inspirerende verhalen van stadgenoten en volop aandacht voor de rijke christelijke cultuur van onze stad!

Ja, noteer mij voor € 30 per jaar – tot wederopzegging – als abonnee van Kerk in de Stad.

Dhr/mevr/fam. voorletter(s):

naam:

straat en huisnummer:

postcode:

woonplaats:

telefoonnummer (i.v.m. controle):

Stuur de bon in een gefrankeerde envelop naar

Kerk in de Stad, Eykmanlaan 433, 3571 JR Utrecht.

U ontvangt Kerk in de Stad per TNT Post elke twee weken thuis.

TUINAANLEG

Hoveniersbedrijf
TUINLAND

Onderhoud van uw tuin.
Tevens rooien van bomen.
Ook voor uw straatwerk,
schuttingen en graszoden.
U de klus, wij de kennis.

www.tuinensierbestrating.nl
Tel. 030-6865858
mob. 06-55713383

REPARATIE

**Klokkenatelier
Jan Haasnoot**

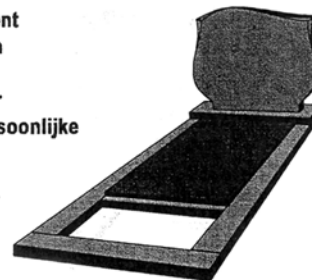
Voor al uw klokken en
barometers

(reparatie en verkoop)
Vleutenseweg 320,
Utrecht.

Tel: 030-6034247
www.klokken-barometers.nl

**STEENHOUWERIJ
JONGERIJUS**

- een zeer breed assortiment grafwerken, steensoorten en accessoires.
- eigen steenhouwerij voor het vervaardigen van persoonlijke wensen.
- complete verzorging van vergunning tot plaatsing

Schaverijstraat 59,
3534 AS Utrecht,
tel. 030-2444004

www.steenhouwerij.nl

**Brinkers
Tapijten Gordijnen**

KOEKOEKSTRAAT 49 3514 CT UTRECHT 030 - 271 77 62

'KidSjes'

HULPVERLENING

Wilt u uw verhaal kwijt?
Iets bespreken?
Persoonlijk contact?
Wij hebben altijd tijd
voor een gesprek of chat:

**Sensor
Utrecht**
DAG EN NACHT AANDACHT

- Vertrouwelijk
- Anoniem
- 24 uur per dag

030 - 294 33 44 0900 - 0767 (€ 0,05 p.m.) www.sensor.nl

Prins
Schoonmaakdiensten

Betrouwbaar
Prettig
Professioneel

- Schoonmaakonderhoud
- Glazenwassen
- Gevelreiniging
- Vloeronderhoud
- Opleveringsschoonmaak
- Dieptereiniging

Schaverijstraat 37 • 3534 AS Utrecht
030-2448810 • www.prins.nl

Omdat ieder persoon
bijzonder is...

barbara
uitvaartverzorging

Tel. (030) 296 66 66 **barbarauitvaart.nl**
Eginklaan 51 Utrecht Nieuwe Vaart 5 Vleuten

**steenhouwerij
JOH. JANSEN & Zn.**
GRAFMONUMENTEN

AL UW WENSEN IN DEZEN KUNNEN
VERWEZENLIJKT WORDEN.

Gansstraat 128-130 te Utrecht
Telefoon: 030 - 2516955

TE HUUR

Prachtige, gemeubileerde kamer in het centrum van
Utrecht. Per 01-08-13. Te huur van zo 18u t/m vr 18u.
Gezocht: nette student.

Interesse? Bel: 06-38001679.

Boerderij Mereveld PARTY & EVENEMENTENVERZORGING

SINDS 1938

BRUISENDE BEDRIJFSEVENEMENTEN
ROMANTISCHE HUWELIJSFEESTEN
VERRASSENDE ENTERTAINMENT
STIJLVOLLE BUFFETTEN EN DINERS

Boerderij Mereveld ademt de sfeer van het landelijk leven van rond het
jaar 1900 en ligt toch op slechts enkele minuten van Utrecht-centrum.
Zoekt u naar een sfeervolle locatie waar vakmanschap en creativiteit
het succes van uw bedrijfsfeest, bruiloft of diner garanderen?

Wij heten u van harte welkom!

Capaciteit 25-500 personen, parkeren geen probleem, makkelijk te bereiken

Inlichtingen of documentatie?

Belt u ons:

Tel. 030 - 251 47 80 Fax 030 - 254 34 23

Mereveldseweg 9 3584 LH Utrecht

www.boerderijmereveld.nl

Reisboekhandel
INTERGLOBE
Reisgidsen

Landkaarten
(overzichtskaarten
en deelkaarten
van - bijna - alle
landen ter wereld
*

Vinkenburgerstraat 7
3512 AA Utrecht
telefoon 030-2340401

www.kerkboek.nl

De mensen achter Uitvaartverzorging H. Agterberg

"Mijn naam is Gert Jan Daalhuisen,
directeur van Uitvaartverzorging
H. Agterberg in Utrecht.
Al 100 jaar verzorgen wij
complete begrafenissen en crematies.

Met al uw wensen wordt rekening
gehouden. De overledene kan
bijvoorbeeld worden overgebracht
van het woonhuis of ziekenhuis
naar ons sfeervol ingerichte
uitvaartcentrum aan de

Wolter Heukelslaan 50-51 te Utrecht.

Maar thuis opbaren kan natuurlijk ook.

Ons team van professionele medewerkers regelt dat
allemaal. Ons uitvaartcentrum is daarom

7 dagen per week bereikbaar

- zowel overdag als 's nachts - om bij overlijden
direct hulp te bieden."

Uitvaartverzorging H. Agterberg
Wolter Heukelslaan 50-51
3581 ST Utrecht
telefoon (030) 251 09 82
Internet: www.agterberg.nl

Altijd directe hulp bij overlijden

Afscheid.
Een mensenleven waardig.

Het overlijden van een dierbare is een ingrijpende gebeurtenis. Gevoelens van verdriet, woede, pijn en gemis strijden om voorrang. In de periode vlak na het overlijden is het soms moeilijk om de gedachten goed op een rij te krijgen. Dan is het goed als er iemand is die u zaken uit handen kan nemen, zonder de regie over te nemen.

Voortgekomen uit de Protestantse Kerken in Utrecht zijn de waarden van de kerk nog steeds actueel voor onze dienstverlening. Wij zijn een kleinschalige organisatie, waarin een persoonlijke benadering

centraal staat. Voor directe hulp na overlijden zijn wij persoonlijk dag en nacht telefonisch bereikbaar. PCB Uitvaartzorg heeft ook een InformatieCentrum in Nieuwegein-Zuid aan de Dorpsstraat 6. U kunt zich hier vrijblijvend laten informeren over uitvaartverzorging, nazorg en gedachtenisvormen. Het InformatieCentrum is dinsdag, donderdag en vrijdag geopend van 10.00 tot 16.30 uur. Een afspraak maken op andere dagen of bij u thuis is ook mogelijk. PCB Uitvaartzorg organiseert regelmatig lezingen en exposities. Meer informatie vindt u op: www.pcb-uitvaart.nl.

Ouwerkerk
Uitvaartzorg Utrecht

(030) 261 55 73 - www.ouwerkerk-uitvaart.nl

**PCB
UITVAARTZORG**

David van de Waal · Tineke Ouwerkerk · Liesbeth Kramer · Peter van Bennekom

Donaudreef 25 3561 EL Utrecht Telefoon [030] 262 22 44 dag en nacht
Dorpsstraat 6 3433 CH Nieuwegein Telefoon [030] 605 16 30 dag en nacht

Alle kerkgebouwen zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers. Kerkgebouwen aangegeven met * zijn voorzien van een aangepast toilet.

protestantse kerken binnen de PGU

Bethelkerk *
De M. Keizerlaan
Diensten: 10.00 u.
14-07 ds W.S. Duvekot, Utrecht
21-07 mw.J. de Klerk, Harmelen
28-07 ds C.P. Bouman, Utrecht
04-08 mw.ds T. Zijlstra, viering Heilig Avondmaal

Domkerk *
Domplein
Diensten: 10.30 u.
14-07 mw. ds N.J. de Jong-Dorland
21-07 ds C.P. Bouman
28-07 ds N.J.P. Sjoer
04-08 ds J. Slob
Vespers, 19.00 u.
14-07, 21-07, 28-07, 04-08

Evang.-Lutherse kerk
Hamburgerstraat
Diensten: 10.30 u.
14-07 mw.ds C. van Opstal
21-07 ds J. Wiegers
28-07 ds V.V. Smit
04-08 ds H.G.T. Günther, viering Heilig Avondmaal

Evang.-Lutherse kerk De Wartburg
Kennedylaan
Diensten: 10.00 u.
14-07 mw.ds K. Storch, viering Heilig Avondmaal
21-07 J.H.J. Lotterman
28-07 mw.VV. van der Vlist-van Asselt
04-08 mw. S. Bos

De Haven
Marco Pololaan 185
Diensten: 17.00 u.
14-07 zomerzangdienst
21-07 geen dienst
28-07 zomerzangdienst
04-08 zomerzangdienst

Jacobikerk *
St. Jacobsstraat
Diensten: 10.00 u.
14-07 ds A.J. Zoutendijk
21-07 ds A. Markus
28-07 ds A.J. Zoutendijk
04-08 ds A.J. Zoutendijk
Diensten: 17.00 u.
14-07 ds G.C. Vreugdenhil
21-07 ds A.J. Zoutendijk
28-07 dr. H. Vreekamp
04-08 ds L. Wüllschleger

Oranjekapel
Op de zondagen 7, 14 en 21 juli - zo net voor de zomervakantie - reiken we bezoekers van de Oranjekapel een vragenformulier uit. Met dit formulier peilen we de mening van onze gemeenteleden over de huidige gang van zaken in de diensten: Voelt u zich thuis in de eredienst? Wat waardeert u in het bijzonder? Wat zou van u anders mogen? Wat mist u? Op basis van de uitkomst van deze peiling gaan we de komende tijd nadenken over mogelijke veranderingen in de orde van dienst. Op deze zondagen zien we een aantal van onze vaste gastvoorgangers:

kerkdiensten

Janskerk *
EUG Oek.
Studentengemeente
Janskerkhof
Diensten: 11.00 u.
14-07 mw. past. M. Milder, m.m.v. het Janskoor
21-07 mw. S. Bos
28-07 mw. A. van der Zijpp
04-08 ds C. van Steenis

Johannescentrum *
M. van Parmadreef
Diensten: 10.30 u.
14-07 ds C. van Steenis, Woordviering
21-07 ds C. van Steenis, Schrift & Tafelviering
28-07 Woordviering in Jeru-elkapel
04-08 past. J. Hettinga, Woordviering

Marcuskerk *
Wijnesteinlaan
Diensten: 10.00 u.
14-07 ds J.S. Koops
21-07 mw. ds N. Meynen
28-07 ds J.S. Koops
04-08 ds J.S. Koops

Nicolaïkerk *
Nicolaaskerkhof
Diensten: 10.00 u.
14-07 ds H. Zeldenrust
21-07 dhr. R. Kil
28-07 ds B. Wallet
04-08 ds C. Bouman
17.00 u. vesper

Nieuwe Kerk *
Bollenhofsestraat
Diensten: 10.00 u.
14-07 ds B.C. van Wieren, viering Heilig Avondmaal
21-07 ds J. van der Wolf
28-07 onbekend
04-08 ds A. Haasnoot

Oranjekapel *
Amsterdamsestraatweg
Diensten: 10.00 u.
14-07 mw. L. Keuning
21-07 mw. ds M. Hofma
28-07 mw. ds E. Treurniet
04-08 ds J. Kronenburg

Pieterskerk, Eglise Wallonne
Pieterskerkhof
Diensten: 10.30 u.
14-07 J. la Grouw
21-07 geen dienst
28-07 ds D. Ribs
04-08 onbekend

Pniëlkerk *
Lessinglaan
Diensten: 10.00 u.
14-07 mw. K. Kaesberry
21-07 ds J. Slob
28-07 dhr. S. Alblas
04-08 dhr. S. Alblas

Roobolkapel
Corn. Roobolstraat
Diensten: 10.00 u.
14-07 mw. ds E. Bakker, viering Heilig Avondmaal
21-07 geen viering
28-07 geen viering
04-08 mw. A. de Bruyn

Triumfatorkerk *
Marco Pololaan
Diensten: 09.30 u.
14-07 mw. ds M. Trapman
21-07 dienst in Pniëlkerk
28-07 dienst in Pniëlkerk
04-08 dienst in Pniëlkerk

Tuindorpkerk *
Van Riellaan
Diensten: 10.00 u.
14-07 ds P.J. Rebel, dienst van Schrift & Tafel
21-07 mw. ds E. Oprel
28-07 ds N. den Bok
04-08 dr. R. Haan

Wilhelminakerk *
Hobbemastraat
Diensten 10.00 u.
14-07 dienst in Marcuskerk
21-07 ds J.H. Zeldenrust
28-07 dienst in Marcuskerk
04-08 mw. ds J.H.M.E. Broeyer-Bogers

andere kerken

Baptisten Gemeente Utrecht 'Silo'
Herenstraat 34-36
Diensten: 10.00 u.
14-07 drs. P. Brongers, m.m.v. Via Schola Kwartet
21-07 mw. M. Lam
28-07 mw. I. Boef
04-08 ds A. de Boer, viering Heilig Avondmaal

Doopsgezinde Gemeente*
Oudegracht 270
Diensten: 10.00 u.
14-07 zr. C.H.P. Brouwer
21-07 mw. ds A. van der Zijpp
28-07 mw. ds M.G.A. van der Burgt
04-08 zomerdienst in Geertekerkerk, 10.30 u.

Geertekerkerk, * Remonstrantse Gemeente
Geertekerkerkhof
Diensten: 10.30 u.
14-07 ds A. Wieringa
21-07 zomerdienst in Doopsgezindekerk
28-07 zomerdienst in Doopsgezindekerk
04-08 dr. E.P. Meijering

Gemeenschap Wladimirkaja
Sint Antoniuskerk
Kanaalstraat 200
Diensten: 10.30 u.
Geen vieringen

Kerk van de Verkondiging van de Moeder Gods
Springweg 89
Diensten: 09.00 u.

Holy Trinity Church
Van Limburg Stirumplein
Diensten: 10.30 u.
14-07 Healing Service with Holy Communion, Rev. C. Nicholls
21-07 Sung Eucharist, Rev. D. Philips
28-07 Solemn Eucharist, Rev. D. Philips
04-08 All Age Worship with Holy Communion, Rev. C. Nicholls

Huis van Vrede
Van Kleffenslaan 1
Diensten: 11.00 u. met Marokkaans ontbijt
14-07 dhr. H. Bouma
21-07 dhr. G. Koop
28-07 dhr. C. Bakker
04-08 dhr. H. Bouma

ICF Utrecht Mattheuskerk
Hendrika van Tussenbroeklaan 1a
Diensten: 14.00 u., engelstalig
14-07 H. de Bruijne
21-07 J. H. Bonhof
28-07 A.F. Fokkema
04-08 J.H. Bonhof

Jeruëlkapel, * Vrije Evangelische Gemeente Ivoordreef
Diensten: 10.00 u.
14-07 mw. N. Rijnveld-Schep
21-07 dienst in Johannescentrum
28-07 ds F.J. Daane
04-08 dienst in Johannescentrum

Leger des Heils
Schooneggendreef 27H
Diensten: 10.00 u.
14-07 luit. M. Potters
21-07 env. C. Ossewaarde
28-07 maj. I. Jouvenaar
04-08 maj. Schiedon

Nederlands Gereformeerde Kerk Jeruzalemkerk
Troosterlaan
Diensten: 09.30 u.
14-07 ds H.J. Zuidhof
21-07 ds C. de Winter
28-07 ds G. Zwarts
04-08 onbekend
Diensten, 17.00 u.:
14-07 ds H. de Bruijne
21-07 onbekend
28-07 ds K.T. de Jonge
04-08 ds VV. van Dijk

Oecumenische onderwegkerk Blauwkapel
Kapeldwarsweg
Diensten: zondag 10.30 u.
14-07 drs. P.D.D. Steegman, organist dhr. F. Sellies
21-07 past. M. de Mey, organist dhr. A. van Viegen
28-07 past. B. van Empel, organist dhr. E. Vliem
04-08 dienst van Woord & Tafel, past. Weersink, organist dhr. A. van Viegen

Oud-Katholieke Parochie Utrecht Ste Gertrudis
Willemsplantsoen 2
Diensten: 10.00 u.
14-07 past. B. Wallet
21-07 past. mw. A. Duurkoop
28-07 past. mw. A. Duurkoop
04-08 aartsbisshop A.J. Glazemaker

ziekenhuizen

AZU Stiltecentrum
Heidelberglaan
Diensten: 10.00 u.
14-07 mw. past. M. Visse
21-07 ds B. Sneepp
28-07 mw. ds M. van Steenbeek
04-08 geen dienst

Diakonessenhuis
Bosboomstraat
Diensten: 10.00 u.
14-07 mw. ds I. Haijink
21-07 mw. ds A. v.d. Schrier
28-07 ds F. Kruijne, dienst van Woord & Tafel
04-08 onbekend

St. Antonius ziekenhuis (voormalig Mesos) locatie Oudenrijn
van Heuven Goedhartlaan
Diensten: 10.00 u.
14-07 past. V.V.A. Smit
21-07 mw. C. Koek
28-07 past. V.V.A. Smit
04-08 mw. C. Koek

St. Antonius ziekenhuis (voormalig Mesos) locatie Overvecht
Paranadreef
Diensten: 10.30 u.
14-07 ds J.J. Tersmette
21-07 past. V.V.A. Smit
28-07 mw. C. Koek
04-08 geen dienst

Willem Arntsz Huis
Lange Nieuwsstraat
Diensten: 10.30 uur
14-07 drs. B. van Empel
21-07 mw. ds L. Meiling
28-07 ds D. Werkman
04-08 onbekend

zorgcentra

Alb. van Koningsbruggen
Beneluxlaan
Diensten: 10.30 u.

De Lichtkring
Eyckmanlaan
Diensten: zondag 17.00 u.
14-07 mw. A. van der Schrier-Cuperus
21-07 onbekend
28-07 onbekend
04-08 onbekend

Rosendaal
Indusdreef
Diensten: 10.45 u.
14-07 mw. A. Oldenziel, dienst van Woord & Tafel
21-07 mw. M. Braakhuis, Woord- en Communieviering
28-07 mw. R. Prins, Woord & Tafel
04-08 past. Th. Moorman, eucharistieviering

Swellengrebel
Burg. F. Andreaelaan
Diensten: 10.00 u.
14-07 mw. A. van der Schrier
28-07 mw. M. Oldhoff

Tamarinde
Neckardreef
Diensten: 10.30 u.
14-07 mw. ds M. Jurjens
21-07 mw. A. Dubois
28-07 mw. A. van der Schrier
04-08 geen viering

Tolsteeg
Saffierlaan
Diensten: 10.30 u.
14-07 dhr. G. Krul
28-07 dhr. A. Grobbee

Transwijk
Hof van Transwijk 16
Diensten: 10.30 u.
14-07 ds J.E. Riemens, dienst van Schrift & Tafel
21-07 A. Hubers
28-07 mw. ds N. Meynen
04-08 G.J. Nijkamp

Tuindorp-Oost
Winklerlaan
Diensten 10.00 u.
21-07 mw. VV. van der Vlist

Zuylenstede
Perudreef 8
Diensten: 10.00 u.
14-07 mw. A. Dubois- van Hoorn
21-07 drs. J. Bouma
28-07 ds J.E. Riemens
04-08 dr. J. van Amersfoort

door-de-week

Getijdegebeden in de Domkerk
Maandag 7.00 uur Ochtendgebed
Maandag t/m zaterdag 12.30 uur Middaggebed
Zondag en woensdag 19.00 uur Avondgebed

Kapel Hoog Catharijne
Godebaldkwartier
Diensten ma. t/m vr.: 12.45-13.00 u

VRIJDAG 't Huis aan de Vecht
Costa Ricadreef
Dienst: 19.30 u
02-08 ds P.J. Rebel

Zorgcentrum de Bijniershoek
Van Bijniershoeklaan
Diensten: 15.00 u.
12-07 dienst
09-08 ds B.V. Wallet

ZATERDAG Axion locatie Dr. J.N. Voorhoeve
Van Heuven Goedhartln 3
Diensten: 10.30 u

Wolvenplein gevangenis
Wolvenplein
Diensten: 10.00 u.

- * zondag 14 juli is er een dienst van Schrift en Tafel waarin ds Lieske Keuning voorgaat
- * zondag 21 juli gaat onze eigen dominee Hofma voor, net voor ze op vakantie gaat. Van vrijdag 26 juli t/m zondag 18 augustus heeft zij vakantie. In die tijd kunt u voor pastorale vragen terecht bij ds Tineke Zijlstra.
- * zondag 28 juli is ds Erna Treurniet onze voorganger
- * en op zondag 4 augustus ds Hans Kronenburg.

En ten slotte: ook op deze plek de dank van cantor Annemieke Schuur, voor de prachtige dienst op zondag 23 juni, waarin muziek

van Strategier en Vierne klonk, waarin de cantorij prachtig het lied van Woord en weg (Oosterhuis & Oomen) zong, waarin ook nog eens Ivo's belangrijke overstap van basis- naar voortgezet onderwijs werd gemarkeerd, met een volle kapel met gemeenteleden van nu en van eerder, met voorbeden door velen, met een slotlied op maat gemaakt door Sytze de Vries en Karel Demoet, met een prachtig geschenk (een glazen schaal in prachtige kleuren - hij heeft een mooie plek op onze vensterbank!), met een 'Abschiedscantate' waar een mens stil van wordt, en met een fotoboek om van te genieten!

*Als geloven vleugels krijgt op de wiek-slag van een lied,
als ons denken overstijgt, reik-halst naar een ver verschieft,
blijf dan, God, al stokt het spre-ken, in ons lied het licht ontsteken:
waar wij zingen, dooft het niet!*

*Als uw kerk een leven lang tel-kens weer haar hartslag vindt
in de maat van het gezang dat uw liefdeswoord bezingt,
laat wat onze monden zingen dan ook hart en ziel doordringen,
dat ons leven zuiver klinkt!*

(twee coupletten uit het lied "Op de wiekslag van een lied", t. Sytze de Vries).

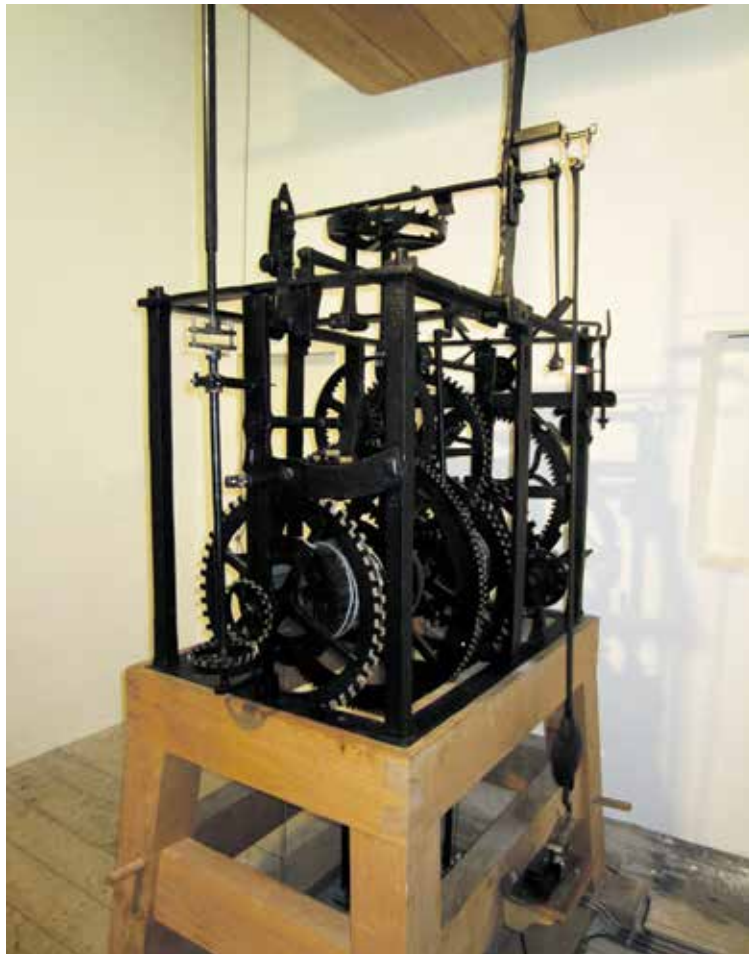
Geertekerk heeft oudste toren-slingeruurwerk van Nederland

Paul Fournier

Onlangs is ontdekt dat de Geertekerk in bezit is van het oudste origineel als slingeruurwerk gebouwde torenuurwerk van Nederland. In het jaar 1658 gaf de Vroedschap van de Geertekerk opdracht voor de bouw van een nieuw uurwerk in de toren. Dit was een slingeruurwerk, en dat is bijzonder omdat pas in juni van het jaar daarvoor Christiaan Huygens het slingeruurwerk heeft uitgevonden. Archiefonderzoek heeft uitgewezen dat de Geertekerk in Utrecht hiermee het oudste als slingeruurwerk gebouwde torenuurwerk heeft van Nederland.

De heer Romeyn, adviseur van de Stichting tot Behoud van het Toren uurwerk heeft dit bevestigd. Het onderzoek is uitgevoerd door Paul Fournier en Gerrit-Jan van Groningen, leden van de Remonstrantse Gemeente Utrecht.

Paul en Gerrit-Jan stelden vast dat de vroedschap van Geertekerk eind 1658 aan de Rotterdamse uurwerkmaker Simon Douw opdracht gaf voor de bouw van een nieuw 'horologie'. Douw vervaardigde een smeedijzeren slingeruurwerk dat in juni 1659 werd opgeleverd. Het was het eerste torenuurwerk in Nederland dat als slingeruurwerk werd uitgevoerd.

* Het uurwerk in de Geertekerk (foto Paul Fournier).

Toren uurwerken bestaan al sinds de veertiende eeuw maar liepen erg onnauwkeurig. De uitvinding van het slingeruurwerk door Christiaan Huygens betekende een aanzienlijke verbetering. Zijn uitvinding maakte een zeer nauwkeurige tijdaanwijzing van uurwerken mogelijk. Hij kreeg hierop octrooi in 1657.

Al vrij snel na de bekendwording van deze baanbrekende, nieuwe vinding lieten vele kerken hun bestaande torenuurwerk door de uurwerkmaker van Huygens van een slinger voorzien. Simon Douw echter kopieerde begin 1658 illegaal de uitvinding van Christiaan Huygens en paste die - met een kleine aanpas-

sing - toe in zijn eigen uurwerken. Tot groot ongenoegen van Christiaan Huygens, die hem een proces aandeed dat eind 1658 resulteerde in een schikking, waarbij Douw toestemming kreeg slingeruurwerken te bouwen.

Bakermat

Het door Douw gebouwde uurwerk in de Geertekerk heeft grotendeels in originele staat dienst gedaan tot in de vorige eeuw. Wat het uurwerk zo bijzonder maakt, is dat er geen enkel ander uurwerk uit 1658 of eerder in Nederland bekend is dat origineel als slingeruurwerk werd gebouwd. De positie van Nederland als bakermat van het slingeruurwerk maakt ook vrijwel zeker dat het 'horologie' in de Geertekerk het oudste torenslingeruurwerk ter wereld is.

Restauratie

Nadat de kerk in 1930 door de hervormden werd verlaten en in verval raakte, is het uurwerk door de gemeente Utrecht - eigenaar van de toren - verwijderd en opgeslagen. In 1954 werd de kerk gekocht door de remonstranten die haar geheel hebben gerestaureerd, waarbij een modern, elektrisch uurwerk in de toren werd geplaatst. Dit elektrische uurwerk werd in 2005 door de gemeente Utrecht weer vervangen door het vroegere uurwerk van Douw dat werd gerestaureerd en terug geplaatst op zijn oude plek in de toren. Het oude uurwerk uit 1658 doet nu weer dagelijks dienst!

Klokken en uurwerken kloeke blikvangers

Steven Slappendel

Deze zomer staan bij het project Kerken Kijken Utrecht (KKU) de klokken centraal. In het noor-

dertransept van de Nicolaïkerk is door de Utrechtse Klokkenvereniging (UKV) en het Utrechtse Klokkenluiders Gilde (UKG) een tentoonstel-

ling ingericht met museumstukken van het Nationaal Klok & Peel Museum Asten. Het reeds aanwezige zestiende-eeuwse uurwerk van de kerk heeft gezelschap gekregen van een aantal klokken en een uurwerk. Er is model van het Domcarillon tentoongesteld en een klokkenstoel met zeven klokken. Met een video kun je een goed beeld krijgen van het oude ambacht van klokkengieter. In alle KKU-kerken is een muziekdoo aanwezig met geluid van de Utrechtse klokken.

De tentoonstelling is te bezichtigen tijdens de openstelling van de kerk in het kader van Kerken Kijken, dinsdag tot en met zondag 12.00 tot 16.30 uur.

Een informatieve folder ligt onder andere in de KKU-kerken en bij RonDom. Kom kijken en luisteren, het wordt een KKU-zomer die klinkt als een klok!

* Klokken in het noordertransept van de Nicolaïkerk, tentoongesteld in het kader van Kerken Kijken Utrecht (foto Steven Slappendel).

Tweede zomernummer

U hebt het tweede zomernummer van Kerk in de Stad in handen, of u leest dit digitaal. Gedurende de maanden juni, juli en augustus verschijnt dit blad namelijk eenmaal in de vier weken, daarna weer om de week.

Ook in deze editie dus weer de kerkdiensten voor vier weken, omdat pas op 9 augustus het volgende nummer verschijnt. Dat derde zomernummer gaat in voorproductie, zodat de kopij en illustraties al op maandag 15 juli bij de eindredactie dienen te zijn: kerkindestad@protestant-utrecht.nl. Wijknieuws en korte berichten mogen een dag later worden aangeleverd.

De eerste Kerk in de Stad na de zomer verschijnt op 30 augustus, drie weken na het derde zomernummer. Kopij daarvoor dient op maandag 19 augustus bij de eindredactie te zijn.

kerk in de stad

IS EEN UITGAVE VAN DE
PROTESTANTSE GEMEENTE
UTRECHT EN VERSCHIJNT
ALS REGEL EENS IN DE
VEERTIEN DAGEN

REDACTIE

Elly Bakker, Sietske Gerritsen,
Arie Moolenaar, Frans Rozemond
(DMO), Daan van der Waals en
een vacature

HOOFDREDACTEUR

Peter van der Ros

REDACTIEADRES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
fax 271 2888
email: kerkindestad@protestant-utrecht.nl

Kopij kerkdiensten mailen naar:
preekrooster@protestant-utrecht.nl

WIJKCORRESPONDENTEN

Citypastoraat Domkerk:
Bram Schriever
Eglise Wallonne (Pieterskerk):
Grietje Hofman
EUG Oekumenische
Studentengemeente (Janskerk):
Rik Boonstra
Jacobikerk: Hester van de Kaa
Marcus-Wilhelminawijk:
Anne-Marie Rutgers
Nicolaïkerk: Steven Slappendel
Nieuwe Kerk: Annemiek
Schiutemaker-Blijdorp
Johannescentrumgemeente:
Anneke de Klerk
Pniëlkerk-Triumfatorkerk:
Henno Willering
Tuindorperkerk: Jan Verkerk
Zuilen: (Oranjekapel) Annemieke
Schoor (Bethelkerk) Tineke Zijlstra.

SLUITINGSTIJD

Tien dagen voor verschijning,
berichten negen dagen voor
verschijning 10.00 uur.

ADMINISTRATIE

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
abonnement@protestant-utrecht.nl
Voor een abonnement op Kerk in
de Stad vragen wij per adres een
bijdrage van 30 euro per jaar in de
productie- en verzendkosten. Elk jaar
ontvangt u in april een acceptgiro om
de betaling te voldoen.

ADVERTENTIES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
Tarief op aanvraag, sluitingstijd tien
dagen voor verschijning.
Aanleveren van advertenties:
advertenties@protestant-utrecht.nl.

BANKRELATIE

Kerk in de Stad te Utrecht
ING 766042.

GRAFISCHE VERZORGING

theologische uitgeverij Narratio®,
Gorinchem
www.narratio.nl